

interkom

ČS FANDOM

informační
servis
fandomu
7-8/2012

Vojslavice aneb vítejte v krajině, kde cizák zahyne!

Polsko je zemí dlouhatánských rovin a prakticky bez dálnic. V biotopech tu přežívají ohrožené druhy, jako například vampýři nebo vlkodlaci. Ve východních oblastech rozlehlé země leží Vojslavice – vesnice, po které ještě před několika lety pes neštěkl. Za proslulost vděčí Jakubu Vandrovci, exorcistovi a králi všech pijanů od časů Rasputina.

Ve Vojslavicích mívá Vandrovec svůj statek v sousedství nepolepšitelného páleníka Pačenka a starého kozáka Semen. Sem chodil do hospody, z které zbylo už jen staré schodiště, a popíjel lahvou Perlu. Ve vojslavickém rybníku – dosud existuje – ulovil zlatou ryбку a nedaleko sedával na Policejní stanici plukovník Birski. Ta ostatně stojí dodnes, i když se do domu s postupující modernizací nastěhovali soukromí majitelé. Poblíž Vojslavic leží Starý Majdan a Oběšencova rokle – čtenáři „Vandrovcových kronik“ důvěrně známá místa.

A my to všechno viděli. Prošli jsme Vojslavice křížem krážem, v místní hospodě jsme prolili hrdlo *Perlou*, lokálním, silně alkoholickým a velmi pitelným pivem, mluvili jsme s „Velkým grafomanem“, bez něhož by „Vandrovcovy kroniky“ nevznikly, a někteří z nás se s ním dokonce vyfotili.

Už po sedmé od minulého pátku do soboty probíhaly ve Vojslavicích Dny Jakuba Vandrovce a tvůrce této fiktivní postavy, Andrzej Pilipiuk, byl čestným hostem.

Letos vyjelo z Čech do Polska jen jedno auto. Jeho posádka tvořili Honza a Eva Popilkovi ze Sdružení Jakuba Vandrovce, Ivo Poledník, bez jehož iniciativy by výlet patrně nevznikl, „conový fotograf“ Jarda Houdek a Hanina Veselá – moje maličkost.

Sotva zaparkujeme, vidíme „Velkého grafomana“. Sedí na schodech a předčítá mladým slečnám, oblečeným ve stylu *gothic*, úryvky ze svého posledního románu.

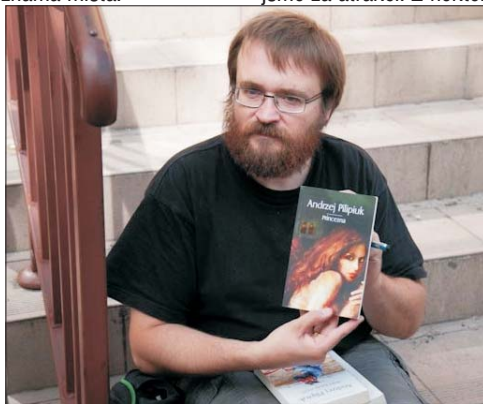
Není to krása?

Andrzej je fajn a přijímá od zástupců sdružení Jakuba Vandrovce poctivou českou pálenku a vypínající třešňovici. Následně se přesouváme do neoficiální conové hospody. Odpovědně se přesouváme do neoficiální conové hospody. Odpovědně v ní ještě posedávají místní štamgasti, jako vytažení z „Vandrovcových kronik“. Po očku nás pozorují. Chtě nechtě tu jsme za atrakci. Z některých temnota jen kape. Jeden takový

přistupuje v značně podroušeném stavu k našemu stolu, jako oběť si vybírá v tu chvíli jedinou přítomnou dámu – Haninu – a chce se s ní družit. Snad má i tu ukrajinskou viageru...

Nejvyšší čas vrátit se na místo konání akce.

Výhodou lokálních polských conů je jejich neformálnost, nízká cena a pohodlová atmosféra; nevýhodou jejich nevypočitatelnost co se týče programu, ubytování, stravování apod. Dnů Jakuba Vandrovce pokračování na straně 7

Mistr na schodech

Obsah

Vojslavice aneb vítejte v krajině...!
Čtenářův průvodce po Interkomu
Hvězdný bulvár
NEHVĚZDNÝ NEBULVÁR
Slavcon 2012 v Bratislavě
Draci a „WeberCon“
Alexandr zvaný Saša
Zemřel Harry Harrison...
Nechvalně proslulý nekromant
Paul Melko: Prstenec singularity
Simon Urban: Plán N

1	Palahniukovo peklo je prima	18
2	Nezkrotná Angelika, verze 2012	19
3	Sto roků v šachtě žil...	20
8	Antti Tuomainen: Léčitel	21
10	China Miéville: Kraken	22
11	Civilizační šok	23
12	Časem s vědou – červen-srpen	26
13	Zombie	30
14	DOGMA	31
16	Naše paní Františka	31
17	Zlatá zebra	32

AERONAUTILUS

Čtenářův průvodce po Interkomu

K obsahu tohoto čísla

Četné pobyty v nemocnici a následná dovolená zakončená dalšími zdravotními problémy způsobily, že tento Interkom má ještě větší zpoždění než obvykle. Ale další zákrok, prý ambulantní, chachacha, je plánován až na říjen, takže snad stihneme ještě vydat Interkom s výsledky CKČ a pak se zase uvidí :-)

Smutné zprávy nekončí, opustil nás další autor tradiční science fiction, té, na které vyrůstala naše generace, klasik Harry Harrison. A ani česká scéna nebyla ušetřena, zemřel malíř a ilustrátor Jaroslav Malák, kterého mám spojeného hlavně s Alenou, již také zesnulého Kira Bulyčovova.

Naši dopisovatelé pilně cestovali po conech a zásobili nás reportážemi o Dnech Jakuba Vandrovce, Slavconu a Festivalu fantazie.

Martin Gilar poslal další Civilizační šok a můžete se těšit ještě i příště, kde už bude méně střelení.

Recenzemi komiksů nás bohatě zásobil Pavel Mandys, o klasickou beletrii se postarali hlavně Julie Nováková, Jarda Houdek, Roman Lipčík a Petr Koubský.

Vláďa Němec přispěl článkem o zombiích, který jsme rozšířili na tématický zombi-máš s pomocí informací z denního tisku. Víte, že americké Středisko pro kontrolu a prevenci nemocí (CDC) muselo vydat prohlášení, že zombie neexistují? Teď už si je jista opakem alespoň polovina USA.

Zdeněk Rampas

Olympijské postřehy

Že už začala olympiáda, mi v nemocnici připomenula zpráva: třiadacetiletou řeckou atletku vyřadili z OH kvůli rasismu na Twitteru.

Kvůli rasistickým poznámkám na Twitteru

byla z řecké výpravy pro olympijské hry vyřazena trojskokanka Paraskevi Papachristuová. Napsala: „S tolika Afričany v Řecku mají alespoň komáři ze Západního Nilu jídlo, na jaké jsou zvyklí z domova“. V minulých měsících onemocnělo v Řecku po komářím bodnutí západonilskou horečkou několik lidí.

Papachristuová se za své výroky omluvila s vysvětlením, že šlo o vtip (o co jiného asi), i tak ale o hry přišla.

„Ukázala, že nemá žádný respekt k základním olympijským hodnotám. Udělala chybu a v životě za své chyby musíme platit,“ odůvodnil vyřazení trojskokanky z výpravy její šéf Isidoros Kuvelos.

Nechci tvrdit, že mezi politickou korektností (zjevně jednou z těch základních olympijských hodnot, dřív jsme tomu říkali vsťicná předposranost) a státním předlužením je nějaká příčinná souvislost, ale vyskytují se podezřeले často spolu.

Zdá se, že si Řecko z evropských vymožeností vždy neomylně vybere ty nejhorší. Ostatně mu skvělým příkladem šel celý Mezinárodní olympijský výbor, když odmítl minutu ticha za právě před čtyřiceti roky zavražděného izraelského sportovce.

Docela se mi ulevilo, když Kateřina „Vzduchovka“ Emmonsová pohořela ve své disciplíně a skončila s bramborovou medailí, snad se o ní tím pádem bude méně mluvit a zblblí či zastrašení novináři budou mít méně příležitostí k mršení češtiny.

A je tu paralympiáda, a v Londýně se vede vážná diskuse o tom, zda používat slovo „postižený“. Jistěže ne, pokud v daném jazyce existují přesnější výrazy jako chromý, hluchý nebo slepý. Ale obávám se, že o tomhle ona debata nebude.

ZR

interkom

INFORMAČNÍ SERVIS ČESKOSLOVENSKÉHO FANDOMU

číslo 7-8/2012 (277)

Adresa redakce:

INTERKOM

Letecká 6, 161 00 Praha 6,
Česká republika

tel.: v prac. době +420 224 239 645

e-mail: ram@apro.cz

<http://interkom.vecnost.cz>

Šéfredaktor:

Zdeněk Rampas, MCL

Grafická redaktorka:

Kristýna Benediktová

Redakční kruh:

Richard Klíčník a Michaela

Autoři tohoto čísla:

Ivan Adamovič, Libuše Čermáková,
Aneta Riddick Čizmaríková,
Martin Gilar, Filip Gotfrid,
František Houdek, Jarda Houdek,
Petr Koubský, Jan Kovanec,
Roman Lipčík, Pavel Mandys,
Dáša Mehešová, Ondřej Neff,
Vláďa Němec, Julie Nováková,
Zdeněk Rampas, Mirek Topolánek,
Karel Schwarzenberg, Milan Šmíd,
Martin Šust, Hanina Veselá

Sponzoři tohoto čísla

Jiří Doležal

Daniela Kovářová

Vychází nepravidelně.

Uzávěrka tohoto čísla

byla dne 6. 9. 2012

ISSN 1212-9089

Všechny články a recenze

© INTERKOM

Hvězdný bulvár

Odposlechnuto

410 př. n. l. – Řím ukončil praxi uvrhnutí dlužníků do otroctví, čímž odstranil největší překážku vzniku kreditní karty.

1770 n. l. – Zastřelení tři lidí během Bostonského masakru zahřelo plamen revoluce. O 200 let později by zastřelení tří lidí v Bostonu bylo považováno za průměr pro sobotní noc.

1859 n. l. – Charles Darwin napsal „O původu druhů“. Má to zhruba stejnou zápletku jako „Planeta opic“, ale rozhodně to nevydělalo tolik peněz.

1903 n. l. – Otevření Transsibiřské magistrály umožnilo cestujícím z Moskvy dosáhnout Vladivostoku za 8 dní, což je mnohem rychleji, než se tam většina z nich kdy chtěla dostat.

1933 n. l. – Německé hospodyňky zjistily, proč se ten bláznivý tapetář s knírkem už nikdy nevrátil, aby dodělal svou práci.

Stručné dějiny světa

Z debaty o redakční a korektorské práci:

A ten pán někdy nějakou redakci fyzicky navštívil? Místama to vypadá, jako když Marx psal o továrnách.

NYX

Vysvětlivky: ● Praha (nepodepsané ZR), ■ jinde

● **15. černa** se pokouším o recenzi Temných časů, ale trpím při tom jak zvíře, a když to uveřejním, tak z toho nebude mít radost ani editor, ani žádný z autorů, má pak to utrpení nějaký smysl (krom snad odplaty za to, že jsem to dočetl, nikdo mě přece nenutil)?

● **16. června** se snažím dokončit minulý IK.

● **18. června** abych parafrázoval hradního pantátu, nikoli zelená, ale modrá planeta, nikoli modré, ale překladatelské pondělí

Hned po ránu se u mě zastavil Richard Podaný se zásobou komiksů a novým Palahniukem (po čase opět s doslovem Jirky Pavlovského). V druhém rozhovoru jsme setrvali, dokud se neobjevil Viktor Janiš, přišel si pro Lodgeův životopis A. C. Doyla, který Richard jen s malým zpožděním dokončil. Richard u mě nechal pro Lavičku knihu Habibi, Lavička, to se dobře pamatuje, to je jako Hlavička. A koho na odchodu nepotkali, Honzu Hlavičku, který mi přinesl Harlequinku pro Michaelu a připomenutí, že to bude hnedle rok, co jsem si půjčil dva svazky jeho předrevolučních fanouškovských překladů.

Večer jsem se sešel s Milanem Petrákem, přinesl mi recenzní výtisk své knihy pro Frantu Houdka a společně jsme zašli do RUR, ale už jsem byl docela unaven, takže jsem se ani nezapojoval do tradiční politické debaty Honzy Macháčka a Filipa Gotfrida.

Stejně by je asi můj názor, že o zlepšení lidské společnosti je samozřejmě dobré a žádoucí usilovat, ale neměli bychom být zklamáni, že ideálního stavu nejspíše nikdy nedosáhneme, protože k němu nejsme (psychicky) zkonstruováni, asi podobně jako svině nemá dobré předpoklady ke vzduchoplavbě, příliš neoslovil. (Vedle toho mi trochu vadí ten nevyslovený předpoklad automatického nároku na cokoli, jen proto, že se někdo narodil v dnešní době. Co na to všichni ti palidé, kteří, když ne-

nasbírali dost kořínků nebo mamutů, tak umřeli hladu, nebo lidé v dobách, kdy se urodilo méně, než činila minimální dávka na přežití. Kdo mohl za to, že jim nezafungovala sociální záchranná síť.)

Honza Macháček přinesl nějakou úžasnou korejskou stavebnici elektronických robotů, doufám, že nám poreferuje, až z ní něco sestaví.

Nakoukl jsem do Ikarie XB1; Martin Šust chtěl pravděpodobně povzbudit začínající české autory a ukázat, že i začínající autoři světovi, byť si jich všimnul sám Dozois, vlastně až tak skvělí nejsou. Zhatil mu to trochu Jaroslav Jiran, když z českých vybral věci tak průměrné a nepřekvapivé, až smutno.

Já se pak konečně asi po týdnu dostal k odpovědi Dáše Mehešové ohledně pozývání dinosaurů na Parcon 2012.

● **22. června** se s Michaelou po ránu vydáváme do Šestajovic pomoci Podaným od třešní, za vrátky nás přivítala smečka devíti italských chrtů, takže o našem příchodu musela vědět celá ulice.

Okolo poledne bylo načesáno a pak jsme chvilku poseděli s Richardem a zase zpátky do Ruzyně, abychom se po páté vydali do Malešic na klímovský večírek.

Dovolené a prázdniny jej redukovaly do komorní formy šestnácti dospělých a dvou dětí. Rámišovic bubačky si musely vystačit samotné bez dětské společnosti, ale zabavily se samy (s tabletem).

● **23. června** se po ránu vzpamatovávám z večírku, všechno dobře dopadlo, i když jsem porušil řadu svých dietních předsevzetí: Když dorazil Petr Kotrle, aby si u nás nechal auto cestou na letiště, byl jsem už celkem svěží, ale ani jsem se nestihl zeptat, kdy se vrátí.

● **25. června** se v RUR po čase ukázala Tiri a Filip nás varuje, že příští týden bude na FF, a přespříští se z toho bude vzpamatovávat. Honza Macháček nedorazil, snad neudělal toho robota nějak agresivního.

● **26. června** jsem kvůli nějakému papírování navštívil naši lékařku, dvě hodiny v čekárně mi pomohla překonat čtečka s ještě nevydaným románem Karolíny Francové.

● **27. června** večer se koná v salónku restaurace MAT schůzka KJV s Přednáškou Františka Novotného NEŽ MOHL JULES VERNE NAPSAT ZEMÍ ŠELEM jako hlavním programem.

Jules Verne ve svých románech nikdy neopomenul využít politických událostí své doby a pochopitelně mu nemohlo uniknout ani povstání sipáhů v Indii a zvěřstva, jež je doprovázela. Tato událost pak stojí v pozadí jeho románu Zemí šelem, aniž by si většina čtenářů uvědomovala, jak podstatné pro zápletku románu bylo, že Indie v době povstání nebyla majetkem britské koruny, ale koncesí soukromé akciové společnosti.

Přednáška je věnována právě tomu, jak se stalo, že celý kontinent se stal doménou britských obchodníků a akcionářů, potažmo historií unikátních organizací, jakými byly východoinické společnosti západní Evropy.

Napsal nám do pozvánky jednatel KJV Egon Čierný.

● **28. června** se u mě zastavil Honza Poláček a Honza Vaněk, jr. Zavolal mi Franta Moravec a s Jiřinou Vorlovou řešíme, jak dostat Mloka *in memoriam* bezpečně na FF.

● 29. června vypukl Festival Fantazie.

● 2. července ke mně dorazil mail/oznámení od Akčildeje (viz strana 16), že ukončuje online aktivity a další komunikaci chce vést tradičními prostředky. Připadá mi to trochu protismyslné, když i toto oznamuje mailem a na webových stránkách, pokrok nezastavíš, Karle.

● 8. července vyrazím s Michaelou a Netopejrem na Festival Fantazie do Chotěboře. Oprava dálnice zařídila, že cesta trvala přes tři hodiny, a tak jsme nejprve zamířili k Panskému domu,

Presidentský pár si užívá poklidu

ten však byl i přes pozdní hodinu, bylo chvíli před druhou, úplně našlapaný. Vyrazili jsme proto přes náměstí do hotelu tuším Vysočina, kde nás uvítalo klimatizované prostředí a spousta volných stolů, my si však přisedli k JWP, Kláře Smolíkové a její dceři Jorice. Jirka mluvil o plánu vydat samostatně své povídky z cyklu Rox'n'Roll, o psaní detektivek s Klárou a o genocidě, kterou spáchal na postavách série o JFK. My se zase věnovali jídlu, možná, že ne tak dobrému jako v Panském domě, ale zato rychle donesenému příjemnější obsluhou a v celkem příjemnějším prostředí.

Pak jsme s Karlem vyrazili řešit obchodní a organizační záležitosti s Vaškem Pravdou, naštěstí nám Robert Rameš ukázal fintu, jak proniknout přes hlídací kerbery bez vstupenek.

Vašek na mě hodil čestnou, leč smutnou povinnost předat Františce Ellie Velinské in memoriam cenu pro jejího nedávno zemřelého otce Kapitána Kida, Karel z něj naopak vymámil platbu za Ježíška, jehož poslední dvě knihy byly na FF právě v premiérovém prodeji.

Pak jsme si zašli pro vstupenky a Karel zjišťoval možnosti ubytování, Geofond ani sklep pod Sokolovnou ho příliš nenadchl, a tak jsme zvolili plán B, návrat po křtu Ježíška.

Michaela se rozeběhla po programech, mě představa rozpaleného Zrcadlového sálu tak vyděsila, že jsem až do slavnostního Večera Fantazie setrval v baru, kde jsem klábosil s Libuší Čermákovou, Vládou Kejvalem, Egonem a dalšími. Chvilu tam pobýval i hřmotný chlapík, o kterém jsem se pak dověděl, že je to autor Honor Harringtonové David Weber.

Robert Rameš a pak i Lenka Jelena Příplatová mi líčily úžasné rojení MineCraffáků, Jelena pak i pořady na Futureconu, který byl letos pro programovou blízkost spojen s pořady Maelströmu. Potkal jsem Bí, mimo mě byla jediná, kdo hrdě no-

sil placku Dinoconu, Janu Labíkovou, jen Filip asi stále trčel v kině, snad z toho bude alespoň nějaké Dogma.

Několikrát jsem se minul s Robertem Pilchem, s Draky jsem stihl prohodit jen pár slov, Janu Jůzlovou a Livii Hlavačkovou jsem zahlédl jen zdálky ☺

Sobota celkově dýchala lenivým poklidem, účastníci se už vyřádili a pořadatelé byli rádi, že už to budou mít za sebou, a také nepřekypovali aktivitou, ideální atmosféra pro někoho, kdo si sem přijel odpočinout.

Netopejř jako Jan Křtitel, křtí se (poslední) Ježíšek

V osm Michaela vyrazila na přednášku Toma Petráska a my s Karlem jsme vzorně zaujali místa v sále kina (Vašek tento pořad zpoplatnil „místenkou“ a tak zajistil velkou účast, které se pořady tohoto druhu na jiných conech příliš netěší). Začalo se jen se čtvrt hodinovým zpožděním, následovala světelná show a pak jsem tuším byl na řadě já. Díky zpoždění zakalkulovanému do důmyslného plánu Ellie stihla dát Erika spát, takže nic nenarušilo důstojnost okamžiku, doufám, že ani můj nepřilíš připravený projev.

Následovalo podivné vyhlášení literární soutěže o dračí cosi a výtvarné soutěže o dračí něco jiného. Dva klauni, kteří se o to pokoušeli, vypadali jako o deset let starší imitátoři populární scénky z amerického rodinného filmu: poněkud retardovaný chlapec má konferovat školní besídku, bojí se, že to nezvládne, pak ale uvidí v publiku maminku, přestane koktat a škubat ramenem a vše zvládne, dokonce při tom stihne i stepovat. Asi v publiku chyběla ta maminka nebo je mezi filmem a pódiem FF ona propast zvaná realita, zkrátka přišlo mi to hrozné.

Organizátor FF přišel na skvělou myšlenku, jak vtáhnout účastníky ještě více do dění festivalu, když mezi jednotlivé přednášky cen vložil jejich taneční a jiné kreace: takže jsme zhlédli břišní tanec, nějaké kung-fu či tai-či, šerm atd. Já s Karlem jsme si to tak neužívali, protože jsme hypnotizovali Vaška, aby už ohlásil křest Ježíška, což se asi v půl desáté podařilo.

Hned pak jsme vypadli a uvolnili místo manželům Weberovým a vydali se k autu, původní plán, že budu Michaelu tahat v polovině přednášky, nevyšel, zato když jsme přišli k autu, tak nás tam čekal pozdrav Městské policie Chotěboř, že Karel zaparkoval příliš blízko křižovatky (nebo toho, co tím v Ch. myslí).

Nicméně se nám podařilo kolem desáté po nalezení příslušného příslušníka a zaplacení pokuty Chotěboř opustit.

Ale i tak to byl asi jeden z nej FF, které jsem zažil, a začínám trochu rozumět lidem, kterým se tam líbí a jezdí tam (až tak, že na víc než jedno odpoledne).

● **9. července** jsem nastoupil do ÚVN na laparoskopický odběr žlučníku ☹

● **10. července** jsem nemožnost sledovat cokoli veselého, každý pohyb břišních svalů dost bolí, řešil sledováním Tajuplného ostrova s Omarem Sharifem. Ten stehy neohrozil, nostalgie veliká, ale (poučen třemi pořady Lukáše Doubravy v Klubu Julese Vernea) řekl bych: z dnešního pohledu již pitomé, ale ještě ne politicky korektní.

Ze snahy ulevit břišním mám ty krční svaly tak namožené, že když chci vidět, co se děje na pokoji, chytím se za vlasy a namířím hlavu potřebným směrem.

● **11. července** jsem konečně doma, úplná sranda ta operace nebyla, celkem s následným povalování to trvalo o den a hodinu déle, než by odpovídalo názvu jednodenní chirurgie...

Ještě včera mě dost bolet drén, ze kterého už za posledních 18 hodin nevytekla ani kapka, doktoři mluvili o vyndání, ale neprobudlo to k výkonné sestře, mohl jsem si pár brutus zážitků ušetřit...

Podívám se na NYX a hle, přátelé mi udělili čestný titul Grobenius the Gallbladderless.

● **12. července** volá Vlado Říša, zda se ukážu u Kruhu a zda budu mít recenzi výtisky, ani na cestu do Kruhu, tím méně do Tritonu se ještě necítím, a tak to odkládám o týden.

● **14. červenec** v 11.30 Franta Novotný dopsal Křížník Thor.

● **18. července** opět v Chirurgické ambulanci ÚVN, po dvou hodinách na tvrdé lavici na chodbě mi dvě minuty na měkkém lůžku, než mi sestra vytáhla stehy, připadaly až zbytečně krátké. Opět chválím vynález čtečky a rukopisy přátel.

● **19. června** ráno do Tritonu, tam nikdo, bude se malovat a nic nového také už měsíc nevydali. Zabít Říšu.

Večer čekám u Kruhu skoro hodinu na Honzu Kovanice, ještě že jsem s sebou měl čtečku s nevydaným románem Karolíně Francové, nikdo z obvyklých štamgastů se neukázal, po Kovanicovi přišel ještě Jarda Houdek a slíbil mi reportáž z návštěvy Vojslavice Jakuba Vandrovce, viz strana 1.

● **21. července** malý večírek na oslavu mého návratu mezi živé a zdravé. Sanča mi uvařila kotlety dietního kuřecího rizota s brokolicí a vůbec se s hostitelkou chovaly jako bych prošel nějakou podobnou hrůzou jako před časem Sanča nebo Ivan Kmínek. Proto byl i večírek trochu menší, šlo se nás okolo patnácti.

Milena dovezla knihy z Edovy pozůstalosti, a tak jsme se celý večer prohrabávali klasikou i novinkami a na odchodu byl každý kontrolován, že neodchází s prázdnou.

Tomáš Štípský, který byl na večírku poprvé, si musel připadat jako v práci v knihkupectví.

● **23. červenec** po dost dlouhé době v RUR, na pultě leží nová XB1, a v ní rozhovor Viktora Janíše s autorem Nekromanta a pochvalná recenze na *Stroj do lepších časů*, ale těžko říci, zda jsem z ní měl velkou radost, s pár postřehy snad lze souhlasit, ale měl jsem dojem, jako by knihu chválil brouk Pytlík.

Navíc hned vedle skvělé hodnocení pro *Knihu posledního*

soudu. Dočetl jsem ji celkem nedávno, už to, že jsem ji dočetl, svědčí o tom, že v té knize něco je, ale ... ale o to větší zklamání, když ji máte za sebou.

Mámím z Honzy Macháčka pokroky při stavbě korejského robota, zatím nic pro laika pochopitelného, a ze mě je máme-no, jak se přihlásit na Parcon a pak to i zaplatit.

● **24. července** na třetí pokus jsem se dostal do ordinace HP, abych si zajistil žádanky před ambulantní extrakcí stentu.

● **25. července** ráno kvačím na odběr krve, Ivan Kmínek slíbil článek pro IK, zastavil se u mě Netopejra a vrátil notebook.

A Františka Vrbenská má kulaté narozeniny, alespoň takto dodatečně blahopřejeme, viz strana 31.

● **28. července** jdeme s Michaelou na Psí vycházku po zahradách Pražského hradu. I když už jsme ji před lety se Zdeňkem Lukešem absolvovali, stále má co říci nového, naštěstí se zdá, že hradní pantáta do rekonstrukce v duchu původního Plečnickova záměru moc nemluví (možná proto ten velký halas okolo zvelebování zámku v Lánech), a po pár letech je vidět další stavební pokrok, v místě, kde bolševik postavil trafostanici už je zase původní altánek, jen místo vykáčené aleje je jen pár květináčů, kolektor pod cestou by nedělal dobře kořenům.

Čtenáři Interkomu se asi zalekli vedra, nezahlédl jsem ani Roberta Rameše, ani Honzu Vaňka jr., takže krom nás scifisty reprezentoval jen Martin Čapek se svými děvčaty. Scifi tam ale byla přítomna v podobě robotické sekačky trávníku značky Husqvarna. Brzy si ji budeme muset pořídit, synáčky k práci nedonutím.

Večer v mailu dopis od Doktora, viz strana 32.

● **28. července** začíná v Čingově Tatracon, já si tam s ostatními letos do 4. srpna užívat nebudu.

● **29. července** se na pár slov zastavil Richard Klíčník. Byl na koupališti v Divoké Šárce u Veselíka (Sehnalíka) a naše čacká policie mu vysvětlila, že tudy na motorce určitě ne a donutila ho k návratu cestou hodně blízko našemu sídlu.

● **30. července** si zaskočím do ÚVN na ambulantní extrakci stentu (který mi do žlučovodu umístili při mém prvním žlučníkovém dobrodružství) a zase jsem tu zkejsnul týden, tím pádem jsem nebyl další dva pondělky v RUR. Na pokoji většinou čtenáři Blesku, naštěstí jsem s sebou měl čtečku, až poslední den se objevil zajímavý chlapík Jaroslav Duda, pišící encyklopedii dějin vzducholodí.

Během mého povalování v nemocnici mi Jiří Olšanský jako dík za pomoc s vydáním *Stroje do lepších časů* poslal marionetu představující hlavního hrdinu Společnosti Avonská labuť. Netušil jsem, že loutkoherectví je tak fyzicky (loutka z lipového dřeva má pěkných pár kilo) i psychicky náročné (když se zatamotají vodící špagátky).

● **7. srpna** já zase doma a v TV Vlád'a Wagner (jeden z aktivních účastníků Dinoconu) mluví o pohonu marsovského vozítka roveru Curiosity.

● **9. srpna** jedeme do Špindlu, abych si odpočinul po nemocničních povyraženích, ale sklátila mě viróza, takže nás Netopejra 17. srpna hodil zase domů.

● **15. srpna** mail Honzy Macháčka: Ahoj, lidi a spol., napadlo mě, že jsem loni potkal dost lidí z fandomu na Prague Pride.

Slyšel jsem, že když se pořadatelům přihlásí skupina aspoň pětadvaceti lidí, dostane nějaké výsady, například vkladu. Sám se nejspíš přidám ke skupině NAL, ale říkám si, že SF formace by se v průvodu mohla docela dobře vyjímat, zvlášť kdyby v ní byli lidi v kostýmech. Nechystáte na sobotu někdo něco takového? Mějte se krásně. Honza Macháček

● **18. srpna** se od Franty Novotného dovídám, že už skoro dokončil knihu o Ransomovi, Vlaštovkách a svých cestách po jejich stopách.

● **20. srpna** ve věku 83 let zemřel ilustrátor Jaroslav Malák (Bulyčova Alenka, dětská encyklopedie Proč a jak, atd.)

Nejteplejší den roku a asi i českých dějin, sundal jsem si na jeho počest svetr a pochvaloval si, že mi není zima.

● **27. srpna** po velmi, velmi dlouhé době jsem se dostal do RUR. Musel jsem překonávat zcela uzavřenou ulici Jičínskou a paralyzovanou křižovatku Flóra, kde se vyměňuje tramvajové těleso, netušil jsem, že je to taková megastavba, firmy vyrábějící kovové pražce a elektronické výhybky asi také musí od magistrátu dostat vydělat. Teď jen přemítám, zda nebudou v rámci optimalizace linky, které tu do nedávna projížděly, zrušeny, a celá ta nádhra bude jen na pokoukání. V RUR jsem s Jirkou Černým probral novinky, pozdravil se s právě odcházejícími Filipovými děvčaty, a protože už nikdo další nedorazil, okolo půl sedmé jsme to zabalili, jen jsem Filipovi připomenul DOGMA.

● **28. srpna** se vydávám do Arga na kus řeči s Richardem Klíčníkem. Předem mnou u něj byl Jarda Olša jr., tak se dá očekávat, že se v Argu začnou objevovat korejské knihy v množství větší než malém.

● **30. srpna** dopoledne se pro nadílku z Tritonu zastavil Vlado Říša, který tím pádem nemusí ke Kruhu a večer věnuje korekturám nové antologie, tentokrát steampunkové. Po obědě zaběhnu do EPOCHY za Zdeňkem Pobudou, neviděli jsme se snad od Dinoconu, jehož kalendář mu spolu s visáčkou ještě stále visí na stěně, to jednoho zahřeje u srdce. V podvečer přemítám, zda zajít ke Kruhu, Franta Novotný mi nebere telefon, abych zjistil, zda se ukáže, a hle nebral ho, protože tam už byl. Probrali jsme podrobnosti nového vydání Valhaly a pak jsme chvilku tlachali s Editou teď už Bromovou.

● **1. září** posílám Frantovi Novotnému položky rejstříku k Valhale, strávil jsem nad nimi přes týden práce, odhaduji tak sedmdesát hodin. Zatímco u devadesáti procent místní produkce lituju času, který jsem věnoval i jen na její přečtení, natož pak ještě recenzování, tady jsem to činil s radostí.

● **2. září** se u nás zastavil před odjezdem do Koreje Jarda Olša, jr. Jarda se seznámil s americkou koreanistkou, která zkoumá historii severokorejské SF v padesátých letech minulého století, doufám že z toho bude alespoň článek.

Po obvyklých peripetiích vychází v korejštině Harničkovo Maso, a brzy se dá očekávat i nějaká korejská fantastika v češtině. Případně nějaký korejský autor na příštím Parconu.

● **4. září** proběhlo v Kaiserštějnském paláci na Malostranském náměstí vyhlášení vítězů Literární ceny Knižního klubu. Jana Jůzlová pozvala zástupce žánrových médií, protože se od šéfa ceny a šéfredaktora Odeonu Jindřicha Jůzla dověděla, že letošní vítězný román je alternativní historie. Bohužel ze všech pozvaných sciifistů jsem se objevil jen já. Takže jsem samojediný sledoval výkon moderátora Tomáše Hanáka, škoda, že se neukázal některý z kritiků moderování Akademie SFFH. Předem připravené vtípkování na účet češtiny generálního ředitele Andrease Kaulfusse vyznělo obzvláště trapně, když pak dotyčný promluvil lepším jazykem než mnoho našich mistrů písmen a učňů slov. Když se jako každý rok vtíkovovalo na téma obsahu igelitky s materiály křtu, doporučoval konferenciér knihu *Noc nic nezadrží slovy*, že kniha obsahuje incest, nevěru, smrt

a nemoc, tak jsem se neubrnil a řekl k vedle sedícímu Pavlu Weigelovi: „Jako by toho každý neměl dost doma.“

Ale k vítězné knize Václava Holance: *Herci*. Odehrává se v roce 1956 ve třech alternativních vesmírech, v tom našem, kdy v té době měl Nikita Chruščov řeč o kultu osobnosti, ve světě, kde v roce 48 byla KSČ po pokusu o puč rozeznána a zakázána, a v realitě, kde v druhé světové válce zvítězila Třetí říše. Autor zatím psal hlavně TV scénáře a je tak trochu zodpovědný za obraz naší televizní tvorby, takže ke knize přistupuji s jistou opatrností, ale film je dílo kolektivní, kdežto kniha ryze individuální, takže je tu naděje...

Celý pořad rámovala dvě vystoupení smyčcového tria *String Ladies* (elektoronicé housle a violončelo), po jejich druhém vystoupení následovat velkorysý raut.

Tam jsem si popovídal s členem poroty a donedávna i Akademie SF Pavlem Janáčkem, který vítěznou knihu doporučil do druhého kola, a když se Tomáš Hanák porotců zptal, co je na vítězné knize zaujalo, připomenul, že před lety získal cenu KK i Jan Poláček, který loni vydal úžasný román s podobnou tematikou *Spěšný vlak Ch.24.12.* (Vítězové všech ročníků CKK na straně 20.)

V příštím čísle přineseme recenzi Pavla Mandyse, který byl rovněž na vyhlášení přítomen.

Zdeněk Rampas

V Euromedia vyřešili problém všech fotografů na knižních křtech, jak dobře zabrat autora i knihu (foto Jovan Dezort)

dokončení ze strany 1 se účastní okolo tři sta lidí (na polské poměry trpasličí con) a přednášky probíhají ve vojslavické škole. „Překvapivě“ v polštině, ale Andrzejovi je i bez bližší znalosti jazyka ze dvou třetin rozumět. Nakonec jsme všichni Slované.

Přednášky se mimo jiné točí okolo archeologických nálezů z okolí Vojslavic a u recepcí je možné zakoupit publikaci s fotkami. Jejím autorem není nikdo jiný než sám „Velký grafoman“ Pilipiuk. Archeologii má ostatně vystudovanou. K máni je i stylové tričko a náušnice z víček od Perly. Pánská část výpravy se rozhodne zakoupit to první, Hanina to druhé. Eva to ale vyhrává a získává od Andrzeje knihu o Vojslavicích.

Stavební horečka je bohužel neušetřila. Té vesnici z Andrzejova dětství se dávno nepodobají. Vždyť před pouhými pěti lety byly jiné, a že během dalších pár let původní domy pod decentně růžovou, okrově žlutou a agresivně zelenou fasádou zmizí úplně.

Večer se griluje, popíjí, zpívá a tančí. S úměrem vypitého alkoholu se smývají jazykové bariéry. Fanové tu jsou většinou mladšího věku, na tento con si jedou hlavně vyrazit z kopýtka, ale jsou fajn. Následujícího dne je ohnivá show. Spí se ve třídách na zemi ve spacácích nebo ve stanech na hřišti. K dispozici je funkční sprcha. Nevím proč, ale Poláci mají raději stany. Stravujeme se v blízké hospodě nebo v místní samoobsluze, která má i v sobotu otevřeno do devíti večer a dají se v ní zakoupit různé druhy piva Perla.

Polská kuchyně je výborná a ceny nejsou vysoké, jen se musíte nějak popasovat s koprem. Dávají ho do všeho. Ale kdyby bylo nejhůř, vždycky lze najít nějaký „turistický lapač“, kde mají steaky, tortilly a pizzy.

V sobotu se nabízí návštěva nedalekého Chelmu. Můžete tu spatřit opravdovou raritu – důl, kde se těžila křída. Podzemí

...že by už konečně ty zápasy v bahně...

pánských obleků a dámských toalet. Ne, opravdu si nevymýšlím. Pevností jde jakási pasáž, kde prodávají oblečení.

Cestou z Chelmu se stavujeme na statku na Starém Majdanu, kam jezdil malý Andrzej ke své tetě na prázdniny a sbíral inspiraci pro pozdější léta. Máme štěstí, a zastihneme zde i Andrzeje tetičku. Usmívá se na nás a dovolí nám udělat několik obrázků.

V neděli se ještě bude konat prohlídka Vojslavic a Andrzej prozradí, která místa ho přesně inspirovala k napsání konkrétních pasáží. My však vyrážíme domů.

Na závěr si nechávám drobnou perličku. Co mají Poláci na conech a my ne? Zápasy v bahně! Chlapci proti dívkám, to se rozumí. Stačí k tomu dětský bazének, hadice a trocha umělého bahýnka. Třeba v takové Chotěboři si to dokážu živě představit a troufám si říct, že o zápasící páry by nouze nebyla.

Hanina Veselá

Odkazy a další fotografie z akce najdete zde:

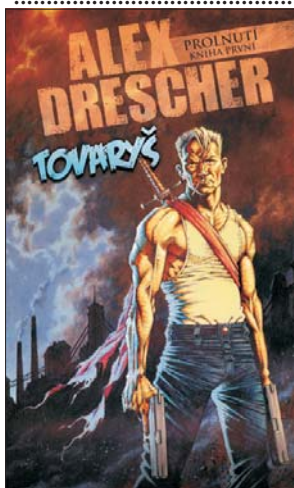
Více k Pilipiukovým dílům: <http://www.vandrovce.net/>

Podrobněji k akci: <http://www.djw.konwent.pl/>

Facebookové stránky akce: <http://www.facebook.com/me-dia/set/?set=a.3362433912101.2122012.1606693037&type=1>

Facebookové stránky Sdružení Jakuba Vandrovce:

<http://www.facebook.com/pages/Sdru-zen%C3%AD-Jakuba-Vandrovce/306877072698463>

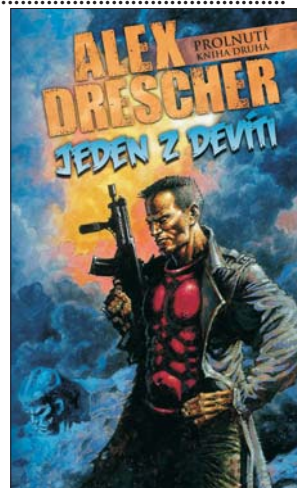

Alex Drescher: Prolnutí

Tovaryš: Budování světlých zitrků pod hvězdnatým praporem nedopadlo ani náhodou tak, jak všichni čekali. Dokonce ani jak čekal Richard Svátek – demobilizovaný voják, cizinec ve vlastní zemi, nezaměstnaný a flákající se ožrala. Kdybyste ale zažili to co on, asi by to s vámi dopadlo stejně...

Jeden z devíti: Někteří vstoupili do armády, aby za ně stát z veteránského fondu zaplatil školné na vysoké. Jiní to viděli jako občanskou povinnost. Druhá afghánská většina z nich poslala domů v zinkové rakvi potažené vlajkou. Jindřich Schlick se stal vojákem, protože v krizemi zbídačeném srdci Evropy neměl jinou možnost. Chtěl jen přežít. ... A k tomu zjistit, kým se stal...

Alex Drescher: Jeden z devíti – Prolnutí, kniha druhá (Leonardo), obálka Lubomír Kupčík, 455 str. 299 Kč

NEHVĚZDNÝ NEBULVÁR

čili FANTASTICKÝ ŽHAVÝ FESTIVAL

Con je akce, na jakou se člověk připravuje a taky se těší. Tyhle sešlosti bývají rozdílné, ale rovněž mají spoustu společných rysů. Chotěbořské setkání má svoji charakteristickou atmosféru. Na FF se objevují mladé a neznámé tváře, které se možná už nikdy neukážou – nebo se budou do SF hejna třeba i celoživotně vracet. Také se tady, stejně jako na jiných, komornějších setkáních, vidají stálíce a pamětníci. Chotěbořská akce je ale svébytná, ať už z pohledu nových příznivců, tak i z pohledu starší generace. Každý k ní přistupuje po svém a výsledek je zajímavý: Snad se opakuju, ale jedině FF mi připomíná cosi jako SF pouť.

Vyjeli jsme už ve čtvrtek. Na Vysočinu je od nás kus cesty, takže si dopřáváme rozmanité zážitky. Nejdřív jsme zamířili na Seč. Nedivte se, ono bylo počasí jako stvořené na koupání. Sečská přehrada se od doby, kdy tady rudě ošátkovaní funkcionáři oslovovali nejmladší generaci, změnila spíš k horšímu. Působí tak nějak posmutněle a rovněž i zanedbaně. Nevyvolává dojem končící civilizace, avšak o rozpadu se taky mluvit nedá. Oplakává svoji bývalou slávu. No ale, nic na světě není věčné a pionýři se sjíždějí do jiných lokalit. Když k tomu celkově nic moc obrazu přidám přelidněný kemp a pohled na kus smutné a opuštěné budovy, kde se za sociku nepochybně odbývaly slavnostní aktivity, není to zrovna katastrofický scénář, ale smutný náhled na budoucnost by to navodit mohlo.

Po nikterak úžasném zaplávání jsme pokračovali na Chotěboř, přičemž bylo jasné, že Seč už radši ne. Plánovala jsem si zábavu na FF a taky jsem se těšila. A nejen já. Představa by byla a já naivně nebrala v potaz, že čtvrtek byl den dost žhavý. Bylo snadné odhadnout, že bude hůř, a vyšlo to. Jistota ještě neexistovala, ale stalo se. Byl před námi pátek, kdy se vlády nad městem ujal žár takřka pekelný.

Ve čtvrtečním podvečeru jsme se blížili k městu. Jakmile se dostanu na silnici, lemovanou vzrostlými stromy, které mi náramně připomínají známou alej „Rohanku“ u Sychrova, pookřeju, protože vím, že cíl je na dosah. Město ale mívá pro příchozí připraveno nějaké to překvápko. Neunikli jsme ani letos. Vždycky je prvořadě se na FF nějak dostat. To si tentokrát žádalo jisté úsilí, protože Chotěboř je i nadále rozkopaná a je třeba kličkovat a hlavně tušit. Ono těch ulic zase není tolik a stačí jich pár uzavřít, aby cizinec tápal. Avšak milovníci SF prošli dopravním testem IQ. Jsou to lidé zjevně natolik inteligentní, že ke KD Junior pronikli. Na místě na ně čekalo i parkoviště, avšak mnozí návštěvníci se zviditelňili tím, že zůstali na silnici, čímž nepochybně potěšili obyvatele okolních domů.

Nadšenci, postižení kladným vztahem ke SF, se do Chotěboře sjeli, aby si užívali fanouškovských radovánek, aby se pachtili v dusnu a ve své obětavosti propotili několik triček na osobu. Když uvážím, jaké množství návštěvníků se na festival dostavilo, žasnu. Je skvělé, kolik lidí se zajímá o SF, H a F. Zdá se, že jejich počet narůstá, ale je docela dobře možné, že SF bývala okrajovým a občas i vysmívaným žánrem a někteří čte-

náři si nechtěli zadat. Ona doba je už našťestí pryč a fanoušci si spokojeně vyjíždějí na cony, aby se pobavili, poučili a pobesedovali o podivnostech světa.

Den se spokojeně chýlil k nočnímu času. Město se oddávalo odpočinku po náročném dni. Fanoušci přijížděli i odjížděli, procházeli mezi ubytovacími staništi a KD. Chládek se jevil jako velice příjemný. Obdivovala jsem účastníky, navlečené v často tepelně hodně náročných kostýmech. Jsem překvapená, že nikoho z těchto nadšenců netrefil šlak. Ukázněně jsme zaparkovali na trávníku a bylo to lepší místo než na Seči. Avšak dřív, než jsme na ten trávník vjeli, obsadili jsme ještě ve čtvrtek místo vedle kontejnerů na tříděný odpad. Cinkání lahví, vhaňovaných do kontejneru, mě provázelo i další den a pak jsem si zvykla. Troufám si tvrdit, že obsluha baru a občerstvení se s prázdným sklem naběhala hodně.

Já se neproběhla, avšak dokázala jsem zašantročit vstupenku, kterou mám nosit na viditelném místě a bez ní bych se na program nedostala. V recepci mi vystavili náhradní, a jakmile bylo vykonáno, ta zašantročená kartička se našla.

Od pátečního rána jsem si připomínala Wolkerovu Pohádku o milionáři, který ukradl slunce. V ní použité „...a slunce páli-lo...“ nabývalo ve vedru toho dne docela jiný význam. V KD bylo nejvíce chladno v baru, ale já se vydala až nahoru, na přednášku o „tom dědkovi s tím německým jménem“, tedy o AD, čili zkráceně o Alzheimerovi. Název přednášky byl ve skutečnosti vážný a náplň náramně poučná. Zdůrazňuju, že přednášející vskutku umí a poučený posluchač posleze alespoň tuší, jaké zálužnosti mu život chystá.

Nedokážu si odpustit jednu poznámku: Člověk s AD si může zoufat – dokud a pokud mívá jasné chvíle. Nemá-li je, může být i šťastný, smůlu má jeho okolí. Jestlipak právě tohle není velké milosrdenství Matky Přírody? Nejsem si jistá, a tak budu doufat v další přednášku.

Krupobití, které následovalo po neúnosně horkém odpoledni, bylo vyvrcholením náročného dne. Průměrná velikost krup výrazně předčila průměrnou velikost hrachu. Vzduch se ochladil a asfalt sálal o něco míň.

Hodilo by se upřednostnit potravu pro ducha, ale jsem takový barbar, že největší můj zájem se obrátil ke stánku se zmrzlinou. Občerstvení bylo i jinak zajištěno v míře vrchovaté, ale ta zmrzlina, to byl vynikající nápad. Byly i jiné. Např.: Šéf Festivalu mi prozradil, že při akci funguje i dětský koutek. Oceňuju pokrok, protože bývaly časy, kdy lidé s dětmi byli spíše persona non grata. Já se v tom rekordním vedru dostala do rozpoložení, kdy bych do toho dětského koutku snad i patřila.

V sobotu jsem si s chutí vypořechla Peklo na talíři. Nebyla to první přednáška na toto téma, kterou jsem měla potěšení si vychutnat. Přiznávám, že nevím, proč to dělám, proč se zbytečně trápím, když stejně nemůžu změnit vůbec nic. Vždycky mě našťve vědomí bezmoci, které dopadá na spotřebitele potravin v naší zemi. Jakmile si připomenu, jaké hnusy jíme, jsem na-

štvaná, protože nemáme na vybranou. Asi jsme na startovní čáře a v cíli na nás čekají amarouny, ale pochybuju, že budou stejně kvalitní jako v Návštěvnicích. Přesně řečeno – kvalita zůstane v Německu, nám pošlou odfezky, nastavené nějakým sajrajtem.

Následně jsem se jala odpočívat v baru, kde se v poměrně snesitelném prostředí dařilo naslouchat debatě, vedené několika moudrymi muži. Mluvili o etice, morálce a jiných ušlechtilých záležitostech, včetně problémů kolem paternity. Vydalo by to na přednášku, kterou by obecnstvo nepochybně rádo přivítalo. Obecnstvo mělo smůlu, já ne.

Moje setrvání v baru mělo i zcela prozaické zdůvodnění. Hledala jsem počítačového mága, ochotného a schopného mi poradit, co s počítačem, když začne trucovat. Ten můj už navštívil opravnu, ale já měla zájem o větší informovanost, leč mágu je nedostatek, nebo v horku kašlou na magii, nebo se jednoduše nedostavili. Ale moje stesky na počítač byly s pochopením vyslechnuty, a to taky dělá hodně.

Sobotní večerní program jsem vynechala, protože mě ani nenapadlo plahočit se k recepci a zjišťovat, jak a kterak má proběhnout zařizování se vstupenkou. V tom horku by mě nezlákal ani Obama se zprávou o stavu Unie. Místo zábavy jsem se odměnila rádoby studenou sprchou. Naše první nedělní cesta vedla k vodě, a to byl skvělý nápad.

Nemůžu opomenout, že organizátoři akce dosáhli profesionálního stylu. To je vidět i na dostatečném zajištění parkovacích míst a dalších, pro návštěvníky nezbytných služeb. Jen mě tak napadá, jestli by anotace přednášek, uvedená na program, neměla být v některých případech přesnější. To znamená, aby člověk přečetl, o čem se jedná, hlavně tedy obor, kterého se přednáška týká. Často navštěvujeme přednášky podle osobnosti přednášejícího, nebo hádáme jinotaje. Stačilo by uvést, že jde o přednášku z oboru např. medicínského, nebo gastronomie, či fyziky – atp. To se ale netýká jen Chotěboře. Přednášející si někdy libují v kvízech a náznamech. Pak se může stát, že zajímavá přednáška unikne, a je to škoda.

Když jsme později projížděli městem, bylo po festivalu a Chotěboř mi opět připomínala ospalého leguána. Před Sokolovnou stála festivalová dodávka a chodníky, po kterých ještě nedávno proudil dav, zůstaly takřka prázdné. Na parkovišti stálo jedno auto. Napadlo mě, jestli se pořadatelům FF dostalo nějakého ocenění z radnice, vždyť přivést na týden do města víc než tisícovku lidí, to už něco znamená. Ti lidé se někde stravují, navštěvují restaurace atd. Závěrem si troufnu tvrdit, že FF se zjevně přibližují podobným akcím v zemích, kde s tímto druhem aktivit mají letité zkušenosti.

Libuše Čermáková

Anketa Aeronautilus

Asi nejvíce se o anketě dovíte na stránkách www.festivalfantazie.cz/aeronautilus/.

Rok	Povídka	Kniha	Obálka	Web	Velmistři
2005	Edita Dufková: Za okraj světa	Jaroslav Mostecký: Útesy křiku	Jan Patrik Krásný: Gateway	Petr Pagi Holan: Sarden	Ondřej Neff (AL) Petr Konupčík (OL)
2006	Jana Jůzlová: Obojek	Vladimír Šlechta: Nejlepší den	Jan Patrik Krásný: Orci	Ondřej Jirěš: Fantasy Planet	Zdeněk Rampas(OL) Egon Čierný (AL)
2007	Jaroslav Mostecký: Štěňata vlků	Ondřej Neff: Rock mého života	Jan Doležálek: Chladná hra	Wojta Běhounek: Daemon	Vlastislav Toman (AOL) Jan Kantůrek (AL)
2008	František Novotný: Útok na oceán	Petra Neomillnerová: Nakažení	Milan Fibiger: Konečný den Valhally	Jiří Popiolek: Fantasya	Jaroslav Velinský (AL) Jaroslav Veis (AL) Miroslav Sábo (OL) Vojtěch Krump (OL)
2009	Miroslav Žamboch: Hra špinavců	Pavel Renčín: Zlatý kříž	Jan Patrik Krásný: Elfové 1	Pavla Lžičarová: Fantasy planet	Martin Zhouf (AL) Martin Kučera (OL) Jiřina Vorlová (OL)
2010	Pavel Renčín: Memento mori	Jakub D. Kočí a Františka Vrbenská: Vítr v piniích	Jana Šouflová: Vít v piniích	Pavla Lžičarová: Fantasy planet	Josef Pecinovský (AL) Václav Pravda (OL)
2011	Martina Šrámková: Daleká cesta do Tipperary	Pavel Renčín: Labyrint	Jan Doležálek: Století páry	Wojta Běhounek: Daemon	František Novotný (AL) Pavel Mikuláščík (OL)
2012	Josef Pecinovský: Věrozhvěz z Pompeji	Jan Kotouč: Tristanská občanská válka	Jana Šouflová: Dobrodruh 3 – Třetí triarcha	Martin Šust: XB1	Vlado Riša (AOL) Jaroslav Mostecký (AL)

Vysvětlivky: AL autorská lóže, OL organizátorská lóže, AOL autorská a organizátorská lóže.

Slavcon 2012 v Bratislave alebo trošku oneskorený hold

Tento článok vôbec nemal vzniknúť. Jeho anjel strážny sa však rozhodol presadiť na mne rôznymi malými šťuchancami a spomienkami, ktoré sa mi pri rôznych príležitostiach už tri mesiace neustále vynárajú, takže som sa rozhodla dostať svojmu predsavzatiu a napísať aspoň pár riadkov o úžasnom SLAVCONE, ktorý v Bratislave máme, a ktorý vďaka skvelej výdrži a nadšeniu Spoločnosti Tolkiena a ďalších spriaznených duší oslávil 13.-15.4.2012 svoj 6-ty ročník.

Ten osudný víkend malo pršať, hrozila zima a organizátori naozaj netušili ako to všetko dopadne, pretože sa podujatie konalo prvý krát v nových priestoroch bývalého Domu detí a mládeže Klementa Gottwalda – v luvente, čo ja mám z domu perfektne asi 5 minút električkou. Takže mne tento nápad pripadal skvelý hneď na prvé pocity, sú to priestory hodné tohto conu a aj dostatočne veľké, hoci zvonka klamú telom a javia sa horšie ako vnútri po rekonštrukcii sú. A pridruženým bonusom je aj jedna z dvoch funkčných plavární v Bratislave, takže som si povedala, že si v prípade voľného času môžem zbehnúť aj zaplávať, čo som ale nakoniec vôbec nestihla. Ešte v piatok v prvý deň conania som dobehla do luventy po práci na prednášku o novom slovenskom elektronickom časopise Jupiter /zdarma na www.casopis-jupiter.sk/ a zdržala sa neplánovane dlho do noci, pretože atmosféra bola skvelá a pomaly prichádzali aj priatelia spoza hraníc, Tunelár, Leonard Medek, Františka Vrbenská, Danka Krejčová a JWP. Asi každého pri príchode na Slavcon chytil šok pri pohľade na cca. 100 schodov, ktoré bolo treba vyšliapať k hlavnému vchodu. Leonard bol úžasný, lebo si z lásky k tradíciám vybral výstup mimo zrekonštruovaného schodiska po bobríkovej trase sutinami a burinou. Každý z cca. 650 hrdinských účastníkov však na vrcholnej mäte schodov vybuchol smiechom, za odmenu tu na všetkých čakalo malé oznámenie v znení „Prosíme všetkých študentov, aby nelízali zamrznuté zábradlie“, ktoré dúfam prežije ako hlavná horolezecká cena na danom mieste aj do budúceho roku. Piatkový večer bol vôbec začarovaný, pretože sa stala neďaleko pred Bratislavou vlaková nehoda, ktorá spôsobila, že Františka Vrbenská aj Danka Krejčová mali asi 2-hodinové meškanie. To sa ešte zvrátilo tak, že situáciu zachraňoval náš skvelý výtvarník Milan Dubnický, ktorý sa do nočných neznámych vlakových končín vybral autom, havaroval, rozbil si nos a zlomil ruku. To sme ale ešte v piatok netušili, že ide o kamaráta Milana, a skoro sme s Ďurom Maxonom padli na zadok, keď sme sa to dozvedeli, pretože Milan má za sebou príšerný polrok plný chorôb a pobytov v nemocnici, tak sme si pochvaľovali, že už to má snáď za

sebou a do toho zase zlomená ruka, no Pat a Mat... Dúfam, že už má týmto pádom vybrané zdravotné problémy aspoň na desať rokov dopredu a na budúci rok uvidíme od neho nejaký pekný nový obrázok. Počasie vyšlo a krásne svietilo slniečko. Slavcon bol conom, na ktorom som chcela robiť všetko, to sa žiaľ nedalo stihnúť. Asi ako prvý ponúka krásnu líniu Víkend na Rokforte, kam sa môžete prihlásiť ako do školy a na hodinách sa naučíte miešať lektvary, alebo vyrábať nože, šipy či luky alebo iné kúzla, ktoré sú realizovateľné v našich fyzikál-

ných podmienkach. Táto línia trvala tri dni a je mi vážne veľmi ľúto, že som sa tam nemohla zahrať, deti museli byť nadšené. Pretože aj hlavný program bol vynikajúci, od klasických prednášok o Slovanoch v Nemecku /Juraj Červenák/ cez rozprávanie o slovenských Templároch /Dano Šmihula/, o zlodejskej literatúre okolo roku 1900 /Leo Medek/ až k mnohým tvorivým dielňam na tému stredovekých šperkov, vareniu starých jedál, karate vystúpeniam či strieľaniu z luku. Slavcon má svoju tradičnú mytologicko-fantastickú atmosféru, takže nechýbali ani ozajstní Templári z hradu Bagras, renesanční tanečníci zo skupiny Festum Aeternum alebo šermiari okolo Roberta Waschku. Tu sa na chvíľku pristavím, lebo som sa na šerme asi hodinu smiala len tak na lavičke pozorujúcej skvelého Robreta, ako odhaľuje

nereálne filmové triky a nefungujúce šermiarske ťahy, ktoré na plátne vyzerajú krásne efektne, ale asi tak v druhej sekunde ste v reále mŕtvy. Sobotný večer vrcholil v kaskádach, najprv sa conalo vyhlásenie víťazov mnohých súťaží, ktoré bolo predeľované hudobno-tanečnými vystúpeniami, takže bolo neustále zábavné. Musím pochváliť skvelé fujarové sóla aj vystúpenie brušnej tanečnice Aini, ktoré bolo najlepšie, aké som kedy videla, a to ich bolo teda už dosť, nakoľko absolvujem tak dve predstavenia ročne na podporu mojej najlepšej priateľky, ktorá sa tomuto tancu tiež venuje. Aini predviedla totiž gothic belly dance na dominantnú rockovú hudbu prekladanú údermi zvonov a jej kostým bol celý čierny, čo tancu dodalo úžasný pompézny ráz. Ďalším stupňom večerného vyvrcholenia bola úžasná ohňová šou v podaní dua LET THEM FLY a prečo bola taká skvelá? Toto duo totiž funguje ako projekt ÚŤZ – ústavu tvorivého žonglovania od roku 2007 a ukazuje niektoré až neuveriteľné kúsky, na ktoré si určite iné rýchlokvasky tohto štýlu ani náhodou netrúfajú. A úplným vrcholom sobotného večera bol koncert päť člennej skupiny Vrbovské Vŕby, ktorá hrá sedliacku gotiku na tradičné, naozaj historické nástroje ako sú gajdy, ozembuch či pišťalky. Predstavte si foyer, širokú chodbu, schodisko s muzikantmi a asi dvesto rozjašených účastní-

Draci a „WeberCon“ aneb Festival fantazie 2012

Letošní Festival fantazie se velmi povedl. Podílelo se na tom mnoho faktorů, ale jedním z nejdůležitějších byl David Weber. Konečně se hostem festivalu vedle herců, zpěváků či režisérů stal slavný spisovatel – jeden z nejznámějších autorů military science fiction vůbec.

Klubu fanoušků Weberova světa Honorverse, HMS Phantom, se podařilo zařídit návštěvu spisovatele tak, aby na festivalu strávil oba víkendy. Webera jsem si tak mohla užít během závěrečných dní a z nejznámějších hostů jsem minula herečku Miru Furlan (Babylon 5), která dorazila pouze na první tři dny, a častěji další herečku Natalii Tenu (Harry Potter, Hra o trůny).

I letos jsem si na FF připravila několik pořadů; v rámci Avalconu jsem měla přednášku o společném psaní, kde jsem hovořila o výhodách i nástrahách psaní ve dvojici či větším počtu lidí. Kromě historek Neila Gaimana a Terryho Pratchetta ze psaní Dobrých znamení jsem se podělila zejména o vlastní zkušenosti z psaní Tajné knihy Šerosvitu a také využila přítomnosti Tomáše Petráska v publiku, aby promluvil o svých zážitcích ze psaní populárně-vědeckých knih se spoluautorem. Na FutureConu jsem později přednášela o vzniku jazyka a (i)racionalitě v ekonomickém rozhodování.

Středním hostem FutureConu byl známý český astronom Jiří Grygar, který promluvil o nešvarech a vyslovených blamážích ve vědě – ale také o tom, proč je dobře, že se vědci často mylí. I oblíbená talkshow *UFOIněte se, prosím* se ten den drže-

kov Slavconu, kteří sa točia v reťazi vedení renesančními tanečníky z Festum Aeternum, alebo hopkajú a viskajú do rytmu ozembuchu aj na rôzne rimejky známych populárnych piesní v podaní ľudových nástrojov. A bola som nadšená, keď som v tej hudobnej zmeske začula ešte aj Metallicu ako sa na fajnú netradičnú diskotéku patrí. V nedeľu sa nikomu nechcelo ísť domov. Ešte sa dohrávali hry a končil školský rok na Rokforte, v lukostreleckom turnaji sa dal vyhrať nádherný originál maďarský luk aj s príslušenstvom, ktorý vyzeral úplne ako zložená zátvorka. Bolo treba rozlúčiť sa s nemeckým Darth Vaderom, kúpiť posledné tričko požehnané vlkom, patrónom Slavconu a rozlúčiť sa. A ešte dodnes spomínať na mnohé udalosti a spoločne strávené chvíle. Ach to bolo na Slavcone 2012, pamätáte? Tomu sa ťažko ešte niečo vyrovná... Ale aby som bola férová, spomeniem aj pár vecí, s ktorými možno mali niektorí hostia problém a zaslúžia si svoju obhajobu. Ubytovanie žiaľ nie je možné úplne blízko miesta conania, je to lokalita, kde sa s niečím takým za socika nikdy nepočítalo a kde sa už dnes vôbec nestavia. Ale myslím si, že cesta 10 minút električkou nikoho

la vědy – ústředním tématem se stal již potvrzený objev Higgsova bosonu, o kterém velmi zábavně promluvil Michal „Mike“ Marcisovský a jeho kolega z CERNu.

Během odpoledne se Tomáš Petrásek a Petr Tomek rozhodli uskutečnit plán na vypuštění draka s minikamerou nad Chotěboří. Takové akci se nedalo odolat, a tak jsem se okamžitě přidala. Drak letěl asi desetkrát a vždy vydržel ve vzduchu jen na natočení krátkého – a kvůli zmitání draka větrem velmi surreálně působícího – videa, ale byl to užitečný test pro snad delší a klidnější let napřesrok, kde by se mohlo podařit zabrat i budovy festivalu.

V pátek večer pak nastala první beseda s Davidem Weberem během druhé části festivalu. Jelikož se mělo jednat o „neoficiální“ pořad před velkou sobotní besedou, konala se v maličké místnosti Avalconu, kam se nakonec dokázalo

vměstnat skoro padesát lidí. Kvůli probíhající bouři dokonce několikrát vypadla světla, což zvláštní atmosféru pořadu ještě umocnilo. Weber velmi zajímavě hovořil mimo jiné o pravděpodobných zbraních a státních zřízeních v budoucnosti. Sobotní beseda byla také velmi zajímavá, nicméně na „komornější“ páteční neměla.

Dalšími událostmi FF byly předpremiéra filmu Iron Sky, od něhož jsem původně mnoho nečekala a který tím příjemněji překvapil, křty Dlouhého černého úsvitu a Volání do zbraně a vyhlášení cen Aeronautilus. Celkově se festival velmi podařil. Uvidíme, co nového nás čeká napřesrok... Kdyby to byli další zajímaví spisovatelé, vůbec bych se nezlíbila.

Julie Nováková

nezabije, je to priame bezproblémové spojenie a dominantnú luventu je vidno už z diaľky z akéhokoľvek dopravného prostriedku, takže sa tam nedá vôbec zabľudiť. Keďže je luventa takým osamelým komplexom, najesť sa dá buďto na mieste v bufete, ďalej je možné si tam objednať a nechať doniesť pizzu alebo iné donáškové jedlo /skvelý variant, ako nemusieť šliapať opäť schody/, alebo je neďaleko RockCafé, kde sa dá žurovať a aj tam majú pizzu. Pre gurmánov je tu opäť päťminútová cesta električkou ktorýmkoľvek smerom, kde sú v Karlovke aj Dúbravke mnohé reštaurácie s pútačmi priamo pri ceste. Pre najímateľ, žiaľ, nedovoľuje predávať na mieste varené jedlá, ale napriek všetkému je luventa o tisíc percent krajšia a pre Slavcon vhodnejšia ako predošlé priestory. Dúfam, že som mnohých z vás zaujala a že sa na budúci rok stretne na tomto neobyčajnom mieste a výnimočnom cone, z ktorého určite odídete šťastní. A snáď aj oddychnutí, rozosmiati a o niečo múdrejší. Naozaj škoda každého roku, kedy ste medzi nami chýbali.

Dagmar Včielka Mehešová

David Weber s manželkou a prekladateľkou

Alexandr zvaný Saša

Na některé lidi si pamatujete od prvního setkání. Alexandra Kramera, znáte ho jako komentátora a interviewistu Práva, a pokud jste pamětníci, tak jako komentátora Lidovek, pamatují od onoho památného dne, kdy jsme skládali přijímací zkoušky na novinářskou fakultu. Bylo nás tam jistě padesát šedesát, všichni nervózní a hodně nesebejistí. Kromě dvou. Jeden byl Vladimír Železný, později známý jako Vova, a Alexandr, tedy Saša, a tak ho zde budu titulovat já. Vova sebejistý byl, protože všechno věděl a všemu rozuměl. No a Saša, ten s ničím nesoouhlasil. Dával hlasitě najevo nespokojenost s aranžmá a průběhem a personálním složením a věcným obsahem přijímacích zkoušek. Že ho přijali, to ho jistě upřímně překvapilo a možná nesoouhlasil ani s tím. Byl proti a to, že v úterý umřel, to jistě taky bylo nějak proti něčemu.

Proti spravedlnosti určitě a je mi to moc líto.

Studovali jsme v relativně blažených šedesátých letech a studia nám zpestřovala vojenská katedra. I to byla kapitola sama pro sebe. Chodili jsme na katedru na fildu, tedy filozofickou fakultu. Důstojníci zde fungující, to byla šatna, kam odkládali nepohodlné oficiéry. Vedl to bývalý plukovník Svobodovy armády, vedle něho byl oficiér Háchova vládního vojska, jemu pomáhal parašutista, který ve Vyškově cvičil izraelskou Haganu, a moc rádi jsme měli tankového oficíra, který vedl obrněný svazek, když v roce 1953 povstali dělníci v Plzni proti komunistickému režimu. Saša odmítal přistoupit na tu hru, že to jsou celkem milí strejcové, s nimiž bylo zameteno, a zlobil. Byl jsem u toho, kdy mu náš instruktor zvaný „papá Šraut“ nařídil, aby na cvičišti v Motole (dnes je tam golfové hřiště) kamsi odnesl dvě makety protipěchotních min.

„Nic nikam neponesu!“ zvolal Saša.

„Jaktože ne?“ „Protože protipěchotní mina je hnusná nehumánní věc.“ „Na Dukle bych vás nechal zastřelit!“ řval na něho ten ze Svobodovy armády.

„To by taky byla hnusná nehumánní věc.“ Takový byl Saša.

Není divu, že skončil ve Studentu, v osmašedesátém to byl nejzlobivější týdeník. Ten pak zakázali mezi prvními a Sašu vyhodili a už nikam nevzali a on by ani nechtěl.

Pak to s námi všelijak mávalo a svedla nás dohromady sci-fi. Byla to taková jakási vnitřní emigrace. Saša byl chartista, takže si mohl jen číst, to mu dovolili. Já se k publikování nakonec dostal, a tak jsme spolu napsali knížku o dějinách světové fantastiky Všechno je jinak. Ale i s tím byla taková sašenkovská historka. Saša nějak odflákl svůj díl korektury naší společné knihy a mě za to strašně sprdla paní redaktorka. Byl jsem běsný a sprdnutí jsem přenesl na Sašu, takže druhotně byl běsný zase on.

„Neřvi na mě!“ řval na mě. „Nebo tě udám, že kreješ chartistu!“

Nebylo možné nemilovat takového člověka.

Pak režim rupnul a Saša celkem logicky nastoupil v Lidových novinách. To byl jiný list než dnes. Holt se změnil režim a najednou to byly noviny odpudivě loajální Havlovi a jeho partě. Číst se to moc nedalo. No a Saša s Jardou Veisem a Jirkou Hanákem se sebrali a šup, byli v Právu. Myslím, že Sašu k tomu přimělo, že měl takovou tu irskou povahu ve stylu té anekdoty o Irčanovi, který emigruje do Ameriky, vystoupí z lodi a volá: „Máte tady nějakou vládu? Tak já jsem proti!“

Pracovat v pochlebovacím listě, to nebylo nic pro něho. To nemusel házet minami o zem a hníť dvacet let v přítmi položivota.

V Právu se chopil politických rozhovorů. To byla přesně na něho šitá šarže! Mohl se dosyta hádat a oni mu to tiskli a dávali mu za to gáži. Jenže ono to nebylo nějaké hádání pro hádání. Bylo to vždycky hádání inteligentní a poučené a prozíravé. Však taky i mnozí tehdejší potupení politikové na Sašu vzpomínají s velkým uznáním, jak zjišťují při smutném listování webem.

Teď už se bude hádat v nebi. Příště, až se zčistajasna zatáhne nebe a zahřmí, vězte, že to tam nahoře Alexandr Kramer dělá interview.

Ondřej Neff

LN, 31.5.2012

Snad se na mne mí kolegové novináři nebudou zlobit, když jsem z jejich otištěných textů udělal stručný digest, výtah z toho, co mne zaujalo.

sloupek Jiřího Hanáka: Saša – Právo 31.5.2012

„Pokaždé, když otevřu dveře své redakční místnosti, padne to na mne: ticho, čtyři stoly, avšak jen na jednom – na tom mém – počítač. První umřel Pavel Verner, druhý Jirka Franěk a včera i Saša Kramer. Ze čtyř dědků zůstal jsem sám. (...) Saša byl člověk veskrze politický. Během deseti let práce v naší redakci se stal mistrem politických rozhovorů. Vydané v několika svazcích (bylo jich šest a obsahují 504 rozhovorů – pozn. mš) budou pro příští generace politologů neocenitelným zdrojem informací o české společnosti a politických celebritách v letech 1998–2008.“

Rád vzpomínám na půtky, které se odehrávaly mezi Sašou a Jirkou Fraňkem. Saša byl politickou orientací výrazně vlevo od středu, Jirka zase trochu napravo. Jirka byl to, čemu rasis-té říkají „bílý Žid“: cosi věděl o judaismu a měl rád Izrael. Sašovi zase bylo jeho židovství šumafuk a Izrael často kritizoval. Jejich tvrdé střety, avšak vtipné, korektní a jdoucí na kořen věci, by mohly sloužit jako vzor pro debaty v české Sněmovně.“

glosa Mirka Topolánka: Nezlomnej lidskej duch – Právo 31.5.2012

„Nevím, jestli někde v dnešních tištěných médiích dřímá podobný „nezlomnej lidskej duch“ kalibru Alexandra Kramera, žurnalisty par excellence, novináře s velkým „N“, a jak kdy-si napsal Milan Hulík – nejlepšího českého „interviewera“. Cena Karla Havlíčka Borovského byla v dobrých rukách.“

Zemřel tvůrce planet smrti Harry Harrison...

Dne 15. srpna 2012 zemřel ve věku 87 let americký spisovatel a redaktor Harry Harrison. Už podle jména může i neznalý čtenář odhadovat, že to nebyl právě umělecký tvůrce. Přesto je jeho ztráta pro mnohé čtenáře stejně a ne-li více palčivá jako nedávné úmrtí Raye Bradburyho. Ovšem o Harrisonově smrti se jen těžko doslechnete v televizních relacích a ani novinové deníky mu patrně nevěnují prostor. Harrison byl totiž čistě žánrový spisovatel, navíc razil povětšinou zábavnou formu science fiction a to už od roku 1951, kdy debutoval povídkou „Podzemní potápěč“. Byl to také světoběžník, už ve dvou letech se z rodného Connecticutu přestěhoval do New Yorku a v dospělosti zašel ještě dál, žil krátce v Mexiku, poté v Anglii a Itálii, v letech 1959-1965 dokonce v Dánsku a po dalším krátkém pobytu v Anglii a Kalifornii se od roku 1975 usadil v irském Brightonu. Irsko si zamiloval a přilákal do něj rovněž spisovatelku Anne McCaffreyovou, nešlo však jen o krásu krajiny, ale i o daňové podmínky, které byly oproti Spojeným státům mnohem přívětivější.

Žánr ovlivnil už svým akčním románovým debutem *První planeta smrti* z roku 1960. Dnes už si recenzenti mumlají pod řídkými vousy něco o přílišné zastaralosti, což je ve světě, kde se razí heslo „nevěřte lidem nad pětadvacet“ zcela pochopitelné, faktem ovšem je, že třeba takový Neal Asher vychází ve svých smrtící faunou a flórou zaplavených planetách právě z Harrisona. Při četbě dobrodružných příběhů Jasona dinAlta se bez jistě nadehnete, na druhou stranu leckdo ocení právě ono nostalgické kouzlo dnes už archivního ročníku. Pokud to není váš případ, pak se raději vyhněte i příběhům s *Ocelovou kysou* Jimem diGrizem a zřejmě vás neoslní ani parodický galaktický hrdina Bill. Nenechavý zub času už ohlodal i stránky Harrisonových vážných děl, jako je kupříkladu román *Místo, místo! Více místa!*, který dnes také patří do zaprášeného šuplíku *klasika*, a mohli bychom takhle pokračovat i

(Alexandr Kramer) ...se kterým jsme na Janském vršku u přeplněného popelníku plného vajglů na sebe řvali, že se otáčeli lidé v Nerudovce.(...) V kischovské a peroutkovské řadě má Alexandr Kramer své místo, je porevolučním světlošem té nejlepší žurnalistické tradice. Prožil dobrý, plný a čestný život. Jako novinář, jako občan, jako člověk. Bylo mi ctí se s ním hádat.“

rozhovor s Karlem Schwarzenbergem – Právo 2.6.2012

JD: Poslední smutná otázka: tyto sobotní rozhovory ještě před několika lety vedl kolega Alexandr Kramer, jenž v úterý zemřel. Jak na něj budete vzpomínat vy?

KS: To je mi strašně líto. Pro mě byl jedním z nejlepších novinářů, co jsme měli, poněvadž byl velmi tvrdý ve svých otázkách. Vedl člověka samotného k tomu, aby přemýšlel. Dodnes považuji jeden rozhovor s ním, který otisklo Právo, za svůj nejlepší.

dalšími, ve své době úspěšnými romány, na něž se u nás dosud nedostalo a kdo ví, jestli se tak stane do budoucna.

Není náhodou, že se v posledních letech Harrison z českých překladů zcela vytratil, ačkoli zejména v devadesátých letech patřil mezi nejjasnější hvězdy i u nás. Pravda, během návštěvy na ústeckém Bohemiaconu v roce 1994 ho svou teh-

dy raketově vzrůstající popularitou zastínil Andrzej Sapkowski, ale i tak byla vysokoškolská posluchárna za jeho přítomnosti slušně naraná, což už se dnes nevidí ani u dnešních popularizátorů akční science fiction četby (tedy pokud ze své nory nevyleze jednou či dvakrát za deset let sám Kulhánek). Pro mladší ročníky je Harrison především autorem obsáhlých trilogií, přece jen, abyste zaujali čtenáře současné science fiction, pak vám nějakých dvě stě či dvě stě padesát stran stačit nebude. Bichličky tvořící trilogie *Ráj*, *Kladivo a kříž* či *Hvězdy a pruh* ještě nějaký čas nezestárnou, ale za deset

let na tom budou asi stejně jako jejich předchůdci, to už ale budou patrně letět interaktivní texty komunikující se čtenářem nejen prostřednictvím prostých písmenek. Přesto si myslím, že Harrison by i tehdy mohl čtenáře zaujmout, pokud dostane šanci...

Nebýt toho, že opustil Spojené státy a ve své nepřítomnosti nemohl budovat literární kariéru tak účinně jako dřív, mohl se Harrison stát snad ještě zářivějším mistrem „pokleslé“ literatury, ovšem ani tak si na nedostatek pozornosti stěžovat nemohl. Patřil k nejpobornějším spisovatelům science fiction – v roce 2004 byl uveden do žánrové síně slávy a o pět let později se mu dostalo nejvyššího žánrového ocenění, titulu Velmistra žánru. Drahý Harry, díky moc za klukovskou četbu i za příběhy s vyššími ambicemi, které jsi tu pro nás zanechal. Někteří z nás na ně nezapomenou, slibujeme.

Martin Šust

Barbora Osvaldová, vedoucí katedry žurnalistiky FSV UK

Předpokládám, že někdo jiný si vzpomene na Sašu Kramera jinak a asi odpovědněji. Moje vzpomínka je tato: když jsme jako studenti stávkovali v roce 1969, což už pro některé lidi je něco jako bitva na Piávě, prošel Saša Kramera kolem stávkového fondu a hodil tam stokorunu. Stokoruna tehdy byla velký peníz. Saša prošel, nám spadla čelist, a pak to s ním šlo, podle tehdejší normy, s kopce. Podepsal Chartu 77, dělal v různých povoláních. Psal do Lidových novin, ale nakonec zůstal v Právu. Často jsem s ním nesohlasila, ale jeho rozhovory jsem studentům předepisovala, protože to pro ně byla škola. Zvala jsem ho na semináře, vždycky odpovídal, že mu není dobře. A asi nebylo. Měl nemocné srdce. A nakonec i rakovinu. Ale na tu stokorunu, kterou hodil člověk, kterého uveřejňoval časopis Student, dodnes nezapomenu.

vybral a sestavil Milan Šmíd

Nechvalně proslulý nekromant třikrát zasahuje

Johannes Cabal je mezinárodně stíhaný nekromant, lupič (vzácné nekromantské spisy je občas třeba osvobodit ze spárů nepřístupných oddělení knihoven) a vrah (při této volbě povolání se tomu člověk místy nevyhne, nicméně alespoň pak může zkusit zločin napravit). Řekněte, nezní jako někdo, s kým byste si rádi popovídali na večírku?

Seznamte se s nekromantem Cabalem

Nekromant Johannes Cabal je zatím jediný svazek série, který vyšel u nás; ve výborném překladu Viktora Janíše ho vy-

dal Albatros Plus. Mé setkání s touto postavou proběhlo poněkud netypicky, neboť začalo dilem druhým, ale recenzi zahájím hezky chronologicky. Po hrdinově úvodním představení v prostředí pekla, kam zamířil vyjednat se Satanem získání své duše nazpět, se s Cabalem ocitáme před nelehkým úkolem získat peklu sto duší během jednoho roku; jinak propadne nejen sázka o nekromantovu duši, ale i jeho vlastní život. Pro tento účel byl Cabalovi zapůjčen pekelný karneval – rekvizita v hororových fantasy běžná, ale tím o nic méně příjemná. Hned své první zaměstnance získává Cabal pomocí toho, co umí nejlépe, byt zatím stále s velkými rezervami – nekromancie. Výsledek jeho snažení mne upřímně překvapil, neboť ve druhém díle se tato věda zdála mnohem záluďnější, obtížnější a výsledky nejistější a – příznem si to – horší. Na druhou stranu se ale jeho první úspěch, s nímž se setkáme, dá přičíst na vrub čerstvosti a celkem malému poškození obětí (a možná i tomu, že za života nebyly příliš chytřejší než průměrná zombie).

Na pomoc s organizací pekelného karnevalu si Cabal přiveď svého bratra Horsta, jeho vinou přeměněného na upíra. Ale i stará dobrá bratrská nenávisť jde stranou, když oba hrají o život (samozřejmě každý o svůj). Kontrast bratrů Cabalových se autorovi, Jonathanu L. Howardovi, velmi povedl – stejně jako celá plejáda vedlejších postav od chlapců posedlých dobrodružstvím, nešťastných ztrhaných matek a podezřívavých policajtů až po nepříčetné mágy, smutné duchy a znuděnou obživlou gumovou figurínu. Všechny jsou svým chováním uvěřitelné a velmi životné – a to i ty neživé.

Některé předchozí recenze kritizovaly formu rámcové novely a jejich autoři si přáli buďto román, nebo sbírku povídek. Mně zvolená koncepce nijak nevadila, naopak jsem ocenila, že umožňovala různé pojetí jednotlivých kapitol – například příběh zčásti vyprávěný slohovou prací školáka. S formou obecně si Howard hezky hraje a prokládá knihy různými intermezzy

od novinových článků po pojednání o nepřátelských božstvech pro děti. Nekromant Johannes Cabal byla velmi povedená, ba skvělá kniha, kterou jsem přečetla na jeden zátah a přála si další (což byl v mém případě třetí díl).

Johannes Cabal vyšetřuje

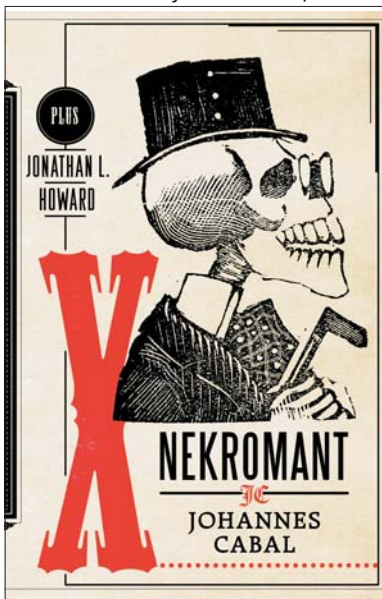
Cabal sedí ve vězení v nepříliš přívětivé zemi a čeká na vykonání rozsudku smrti, když se náhle objeví jiskřička naděje na přežití – je požádán, aby kvůli veledůležitému projevu oživil místního právě zesnulého císaře. Cabalovi je jasné, že ať už

oživení dopadne jakkoli, po projevu bude zabít nejen kvůli svému zločinu, ale především svědectví o císařově smrti a obživnutí. Nebyl by to ale Cabal, aby si neporadil, a tak zanedlouho již prchá na palubu jedinečné nové létající lodi (nikoli vzducholodi, dané plavidlo je těžší než vzduch) *Princezna Hortenzie*. Tam ho ale čekají nepříjemné setkání, vražedný útok, smrt pasažéra a síť úkladů... a tak Cabal téměř proti své vůli musí začít vyšetřovat. Pro titulní roli v románu Detektiv Johannes Cabal se ovšem dokonale hodí – jeho postava zde nejvíce ze všeho evokuje představu Sherlocka zkříženého s Dexterem – inteligentního, cynického a „vědeckým způsobem“ uvažujícího sociopata. A tato kombinace funguje přímo výborně.

Detektiv Johannes Cabal ve větší části románu sází na osvědčený základ

„v uzavřeném prostoru se stane vražda a každý v malé skupině přítomných lidí je podezřelý“. Ať už jde o odříznutou chatu, loď, vzducholod, vesmírnou stanici... tento koncept pokaždé prokáže skvělou službu při budování napětí a uvedení čtenářovy mysli do stavu horečného přemýšlení, kdo zločin spáchal a jaké důvody ho k tomu vedly. Musím přiznat, že pro tento typ zápletky mám (stejně jako pro vzducholodi a cyniky) slabost; pozvedl pro mě například slabší druhý díl detektivní sci-fi série o Andree Cortové mnohem výš, než by si kniha objektivně zasloužila, a velmi dobré romány (jako je Detektiv J. C.) u mě tak dostává bezmála do nebeských výšin.

Napětí, černý humor i skvělé postavy bychom tu už měli – a tak nelze nezmínit ani celkovou zápletku, která nesestává zdaleka jen z příjemného osvědčeného stereotypu. Čtenář ocení, že do sebe skoro vše zapadne a jednoduše to nemohlo být jinak – s jinými postavami, v jiném prostředí, v jiné mezinárodní situaci či době. Takovou detektivku si čtenáři užijí o to víc. Bez okolků přiznávám, že Detektiv Johannes Cabal je můj oblíbený díl série. Spojení vyšetřování zločinu, létající lodi (což uspokojí i mou náklonnost vůči vzducholodím), intrik, cynického suchého humoru a osobnosti hlavního (anti)hrdiny mi sedlo ve všech ohledech.

Přečtení Detektiva před Nekromantem mělo zajímavý efekt na mé vnímání hlavní postavy. V Detektivovi Cabal působí suverénně, chladně, za všech okolností pod kontrolou a jako člověk, který ví přesně, co dělá (byť občas v kritických momentech sám s hrůzou zjistí, že neví). V Nekromantovi se ovládá mnohem méně, dává průchod své žárlivosti vůči staršímu bratrovi a daleko více připomíná nešťastné rozmazlené dítě, které se vlastním přičiněním dostalo do boje o život a je odhodláno přežít za každou cenu – i stovky duší lidí svedených na scesti. Hodně zajímavé bylo znát jeho motivaci a vědět, čím je to chování způsobeno, že má velmi hluboké důvody a Cabal rozhodně není „jen další šílený vědec/mág“. To, milí čtenáři, zjistíte až na závěr, pokud jako já nevezmete sérii ve špatném pořadí (a nebudete si mimo jiné v Nekromantovi užívat znalost několika vedlejších postav z posledních kapitol a vysvětlení Cabalova náhle podivného chování vůči nim). Přeskakování mezi díly ale doporučovat nebudu; začnete Nekromantem a rozhodně nebudete zklamání, právě naopak.

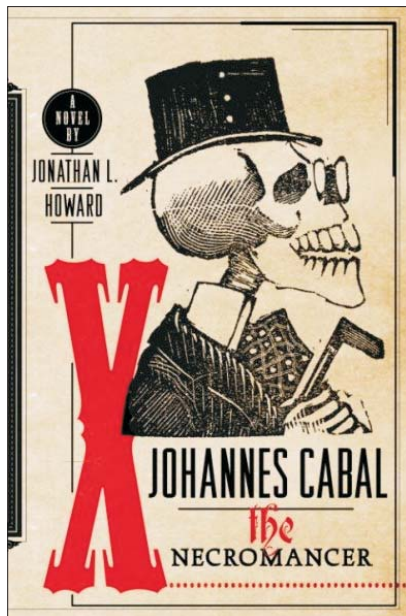
Cabal proti strachu

V zatím poslední knize série dostává Johannes Cabal zvláštní nabídku: Pomůže-li členům Institutu strachu s expedicí do Krajiny snů a s cílem najít a jednou provždy zničit vtělení lidského strachu, získá pak klíč ke vstupu do Krajiny – a tím snad i dosud nevidané možnosti urychlení svého výzkumu...

Navzdory velmi zajímavému nápadu se mi Institut líbil z dosavadní trilogie nejméně; Howardovo experimentování s žánry je příjemné a osvěžující, ale nese s sebou zároveň i riziko, že každému čtenáři něco nesedne. V Institutu strachu se Howard částečně vysmívá zápletkám typu „quest“, ale zároveň přesně tu někdy ve vážném duchu využívá – a to zkrátka ani trochu není můj šálek kávy. Samo o sobě by mi to vůbec nevadilo, jen-

že jednotlivé části questu Cabala a jeho dočasných kolegů mne příliš nezaujaly, část pointy byla velmi předvídatelná a sám Cabal zde působil spíše jako klasický hrdina než jako cynický, sociopatický nekromant, jakým byl v předešlých dílech. Ano, v mezidobí prošel osobnostním vývojem a Krajina snů také udělala své, odůvodnitelné to je zcela, ale nemusí se mi to zamlouvat. Institutu strachu téměř chybí černý humor přítomný v předchozích knihách a skoro nejvíce mne pobavila závěrečná věta románu ve spojení s Howardovou předmluvou. Velmi lovecraftovské pojetí Krajiny snů (silné a na začátku příznávané; koneckonců Howard začínal publikovat v H. P. Lovecraft's Magazine of Horror) bylo velmi zajímavé, ale samo o sobě mě nezaujalo tolik jako prostředí předešlých knih série.

Tím nechci říci, že by byl Institut strachu špatný román – to ani zdaleka není. Postavy, logika příběhu, prostředí, zápletky a děj jsou v pořádku. Jen je žánrově a obsahově úplně jinde než předešlé díly. Nebýt toho, že jde o sérii Johannes Cabal, by se mi Institut zřejmě líbil mnohem víc, minimálně by mne velmi zaujal. Po lafce nasazené vysoko Nekromantem i Detektivem pro mne ale představoval mírné zklamání – jen maličké, ale přece. I tak ovšem stojí za to si Institut strachu přečíst – a třeba se u vás dočká úplně opačného přijetí a setká se s nadšením. Znáám nejméně jednoho člověka, kterému se z celé série líbil nejvíce. A já zatím budu doufat, že se brzy dočkáme dílu čtvrtého...

Čekání na další díly (budou-li; na internetu o nich nemohu nic najít) si můžeme ukrátit povídkami s Cabalem. Česky zatím vyšla jediná, Johannes Cabal a víchrný den (XB-1 07/2012), a její přečtení vřele doporučuji – krátká, dobře vypointovaná povídka plná sarkastického humoru. Poměrně zajímavá povídka Hrobka Umtaka Ktharla je připojena za román Detektiv Johannes Cabal a hlavním hrdinou tentokrát není přímo Cabal; příběh vypráví vysloužilý britský agent, který se s nekromantem setkal za skutečně nezáviděníhodných okolností. A existují i další povídky, které jsem bohužel zatím ještě nečetla.

Jonathan L. Howard je rozhodně spisovatel, jehož příběhy stojí za přečtení. Nezbyvá než doufat, že se s jeho cynickým nekromantem budeme setkávat častěji.

Julie Nováková

Paul Melko: Prstenec singularity

Prstenec singularity je hard SF román zajímavým způsobem kombinující prvky naivních scifárn zlatého věku (létající auta, pa-
prskové zbraně a megalomanské stavby z plastbetonu) s postupy A. C. Clarka (a jeho důrazem na fyziku a mechaniku pohybu v kosmickém prostoru) a také s tématy kyberpunku, jako jsou neurorozhraní, nanotechnologie, UI nebo geneticky manipulovaní lidé. Zní to trochu, jako když pejsek s kočičkou vaříli dort? Ale funguje to.

Paul Melko svůj debutový román vytvořil na základě dvou starších úspěšných povídek, které trochu upravil a rozšířil o další děj. Musím říct, že dokud jsem se pohyboval na ploše původních povídek, četlo se to skoro samo. Kapitoly s vlastními uzavřenými podzápletkami jsou koneckonců osvědčený postup i velmi zkušených spisovatelů. Ještě lepší je třetí kapitola, kde se hlavní hrdinové konečně dostanou do vesmíru. A pak to začalo trochu pokulhávat. Problém při psaní o super inteligentních hrdiněch je ten, že autor je omezen svou vlastní inteligencí. Pokud jsou hrdinové pod tlakem a v neustálém stresu, pochopíme, že se nerozhodnou vždy optimálně. Ale dejte jim – a čtenáři – čas na rozmyšlenou a příběh zhyzdí trhlina.

Každá kapitola je psaná v „ich“ formě z pohledu jednoho z těl hlavního hrdiny. Apollo Papadopoulos je totiž bytost tvořená pěti geneticky modifikovanými lidmi, kteří mohou vzájemně sdílet svoje myšlenky. Činí tak dotykem nebo chemicky, pomocí zvláštních pachových žláz. Aby se Apollo lépe vypořádal se zápletkou, každý z těchto lidí je něčím zvláštní. Jeden je ohromně silný, druhý extrémně šikovný, děvčata v tomto „shluku“ jsou pak mluvčí, etická expertka a autistka, jakýsi biologický počítač.

Nápad je to ohromný, bohužel shluk jménem Apollo je napsaný velmi homogenním stylem – je jedno, jestli hovoří autist-

ka nebo kulturista, rozdíl mezi nimi jsou minimální. Případá mi, že autor si nechtěl psaní příběhu komplikovat rozvinutou schizofrenií hlavního hrdiny, ale přitom právě to mohlo být zajímavější než celý děj (což je záchrana světa, samozřejmě). Jako by superhrdinské filmy (v poslední době *Avengers*) neukázaly, že záchrana světa až v druhé řadě, v první řadě špičkování uvnitř týmu. Chápu, že očekávat od hard sci-fi psychologii je moc, ale povzdech si neodpustím.

Druhý problém, který ztráta tempa kolem poloviny knihy odhalila, jsou různé technické absurdity, které kazí dojem. Například robotický sázeč stromků, k jehož obsluze jsou třeba tři lidé. Tak jakápak robotika? Samotná myšlenka gigantické kosmické stanice, která obepíná Zemi jako prstenec a je s ní spojená několika kosmickými výtahy, je až příliš absurdní. Fyziku má autor promyšlenou, ale logistiku ne. Kde vzít materiál na ta-

kovou stavbu a proč ji vůbec realizovat? Další šilenosti, které nechci úplně prozrazovat, se točí okolo ekologie a energetiky. Mám podezření, že některé podivnosti autor jednoduše potřeboval pro děj, a tak je použil, protože jinak je jeho povědomí o fyzice a technologii nadprůměrné, i mezi autory hard SF.

Na vysoké úrovni je, jak bývá u Laseru zvykem, překlad a redakční práce. Všechna čest.

Kdyby si knížka udržela úroveň prvních třech kapitol až do konce a konec byl trochu lépe vygradovaný, nešetřil bych doporučeními pro širokou čtenářskou veřejnost. Takhle se omezím jen na konstatování, že fandové technické sci-fi, již oblibují neotřelé nápady a chtějí s hrdiny románu objevovat záhadné technologie budoucnosti, budou spokojeni. To vše je navíc zabalené do dobře fungujícího děje, i když ten je až příliš vypočítavý a chladně (skoro úplně) logický, než aby hrál na city a emoce.

Jarda Houdek

OZNAM

Oznamuji tímto všem spřízněným duším, že počínaje letošními Zvěřozvěsty definitivně končím s všelijakými on-line aktivitami a budu nadále sporadicky přítomen pouze na nouzovém kanálu telefonu; bude-li pak zamrzlá Úhlava, tak i na adrese akcildej@seznam.cz.

Veškeré note, fejs a jiné neorganické buky, jakož i další módní zvrhlostě jsou tímto šerifským výnosem na území Úhlavské Unie zakázány a plánovaná obnova interspacenetové antény mimozemšťanů na Dubu nebude Dudlajským telekomu-

nikacním úřadem v žádném případě povolena – tolerováno bude toliko telepatické spojení!

Návštěvy s lahví přijímám pouze na jezu, na Menhiru nebo v Osadním Radišti – po případné domluvě i na střediskové terase v Předenicích.

Váš prvý nový oflajn Mohykán Akcildej na vlastním pazu

P.S. Některé další podrobnosti viz pirátské stránky NEXT GENERATION:

<http://www.daily-dudlay.blogspot.cz/>

Simon Urban: Plán N

„Jsi dobrá plynová děvka, Karo.“ — Dokážete si představit příběh, v němž může padnout taková věta? Povím vám o něm.

Plán N je detektivka odehrávající se v současnosti, v alternativním světě, kde je Německo dosud rozdělené na NDR a SRN. Východní část prošla něčím, co se oficiálně jmenuje „oživení“: některé šrouby se povolily a jiné přitáhly, hranice jsou opět zavřené, protože půldruhého milionu lidí emigrovalo, nástupce trabantu se jmenuje fobos, je také z umělé hmoty, jezdí na řepkový olej, ale je mnohem elegantnější... V téhle přízračné zemi dojde k vraždě, která hrozí zmařit zásadní německo-německá jednání o energetice. NDR žije z poplatků za transfer ruského zemního plynu, SRN nutně potřebuje ten plyn, ale kvůli EU a části vlastních občanů nemůže otevřeně obchodovat s diktaturou, musí aspoň na oko naléhat na dodržování lidských práv na Východě. A onu vraždu téměř jistě spáchala Stasi, někdejší Státní bezpečnost, o níž NDR tvrdí, že už je dávno úplně hodná a dbalá zákonů.

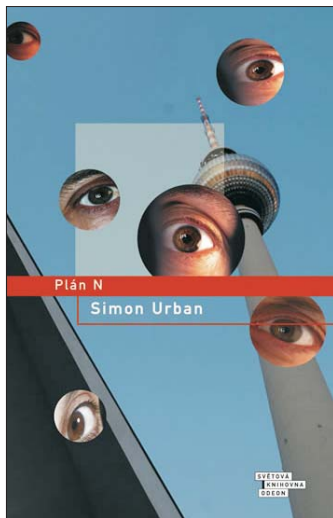
Kdo by měl o alternativních světech vědět víc než Němci? Vždyť v nich po desetiletí žili, západní Německo jako alternativní stín východního a naopak. V Berlíně jste měli jinou a přece skoro stejnou planetu hned za rohem. Simon Urban si s tím pocitem obrátě pohrá. Nezapřel v sobě reklamního profesionála a vykreslil NDR přes jeho nabídku spotřebního zboží: již zmíněné fobosy jezdí po stránkách knihy sem tam a vytvářejí dopravní zácpu páchnoucí spáleným olejem. Navigace se jmenuje „navodobro“ (v českém překladu) a všechny mobilní telefony jsou „minsk“; obyčejní lidé mají nárok na em pětku či šestku, tajná policie má M9 „s funkcí odposlechu a automatickým odběrem pachové stopy“. Pivo je značky Radeberger jako kdysi, Kariwurst je pořád stejný. Oblíbenou pochoutkou kapitána Wegenera je sekaný řízek s pomfrity a volským okem.

Autor přidělil menší role reálným postavám německého veřejného života, čímž kniha získává pro Němce satirický rozměr; českému čtenáři to hlavní vysvětlila překladatelka Jana Zoubková (výtečný překlad) v doslovu. Alternativní SRN má čerstvě zvolenou levicovou vládu, v jejímž čele stojí Oskar Lafontaine. Otto Schily (v realitě kdysi právní zástupce teroristů z RAF a méně dávno ministr vnitra sjednoceného Německa) je ministrem pro státní bezpečnost NDR (!). Vdova Margot Honeckerová dožívá v domově důchodců a senilně nadává na „estébácké svině“. Angela Merkelová (zde pod dívčím jménem Kasnerová) je východoněmeckou nositelkou Nobelovy ceny za fyziku a vystupuje v reklamě na fobos. Michael Ballack dál kope za Karl-Marx-Stadt jako (reálně) zamlada.

Hlavní hrdina je samozřejmě dočista fiktivní. Kapitán kriminálky Martin Wegener, stárnoucí, chytrý, cynický, podezřivý, beznadějně zamilovaný do své bývalé partnerky Karolíny. Kromě toho je smolař, průserář a dost pije. Chandlerovská pos-

tava, ale Phil Marlowe to s životem hraje jakž takž nerozhodně. Wegener dostává po držce čím dál tím víc až do konce.

(str. 146): *Brendel si mohl na svoje vítězné konto připsat služební hodnost, západní původ, postavu, parfém a tvář filmového herce včetně modrých očí. A jako bonus služební vůz, za kterým se otáčel celý Východní Berlín. A to nepočítá všechno, co v sobě ten krasavec ještě skrývá. Určitě vaří skvělá italská jídla. Je ženatý s hnědovlasou galeristkou. A je muzikální. Hraje na klavír. Nebo aspoň voleybal.*

A co má na kontě Wegener? Je z Východu, je o hlavu menší, má méně vlasů, menší kariéru, rozbitého wartburga aktivistu, nemá rodiče, Fruchtl ani ženu. Zato má manšestráky. Kdybych měl aspoň Karolínu, pomyslel si Wegener. Kdyby na mě krásná Karolína čekala před prezidiem, což ještě nikdy neudělala, ale kdyby to teď udělala a měla na sobě to, co měla onoho památného večera u pojízdného kiosku s klobásami, tak by bylo jedno, že můj život tvoří hlavně ztráty. Karolína by vyrovnala Brendlova aktiva. Krásná žena je vždycky žolík, který všechno přebije. Po boku krásné ženy jsou řídké vlasy intelektuálním účesem, nedostatečná kariéra nepřizpůsobivou povahou, chybějící auto ekologickým uvědoměním a východoněmecké manšestráky kultovním oblečením. Po Karolíně boku by se Brendlovo štěstí proměnilo v kýčovitou kulisu. Zlomyslný bumerang. Všechny symboly statutu by jen zřetelněji ukazovaly, že Brendel nemá Karolínu.

K vyšetřování politicky citlivého případu se dostal náhodou a nedopatřením, jeho nadřízený by si určitě vybrali někoho jiného, kdyby mohli. Jenže nemohli (nebudu vyzrazovat detaily) a dokonce museli přijmout k Wegenerovi i hostující dvojici ze západního Německa, komisaře Brendela a zpravodajského důstojníka Kaysera. Podivná trojice v podivném světě vyšetřuje podivný zločin.

(str. 167) [Wegener]: „Víte, co je na socialismu pozoruhodné? Že má konjunkturu vždycky tam, kde se nepraktikuje.“
Brendel se sarkasticky usmál. „A víte, co to znamená.“

„Ovšem, znamená to nesmrtelnost. Pánové Marx a Engels nikdy nezmizí ze scény dějin, ale nikdy taky nebudou slavit úspěch. Komunismus je napůl ztopořený penis, jak říkal můj starý šéf. Nikdy neochabne a nikdy nevystříkne. Taky hořký úděl.“

Zatímco Kayser (jako jediná postava knihy) bez pochybnosti nadřazuje Západ Východu, názorová pozice Wegenera a Brendela (a zřejmě i samotného autora) je složitější.

(str. 401): [Brendel]: „Martine, jediný rozdíl mezi SRN a NDR je ten, že se občané SRN nebaví o svinstvech své vlády, protože mají plnou hubu eko-bio-potravin. Lidi se ozvou, teprve když jim kručí v žaludku (...).“

Jinými slovy, na Východě to stojí za starou bačkoru, ale spásu od Západu čekat nelze, žádná tam není. To je velice ně-

Palahniukovo peklo je prima – můžete nakopat Hitlerovi

Třináctiletá puberťačka Madison po jednom obzvlášť nezodpovědném experimentování s marihuanou zemře. Dostane se do pekla, snaží se zpytovat své svědomí, zalíbit se Satanovi, sbalit svého prvního kluka a s přesvědčivostí úměrnou věku při tom všem troují husté hlášky o životě. Že vám to připadá jako nějaký nový román Natálie Kocábové? Skoro ano, kdyby ovšem Natálii nevyšel téměř na chlup ve stejnou dobu její vlastní román s téměr na chlup stejným tématem (Jmenuji se Veronika Peková). My se ale budeme věnovat jinému hříšníkově – Chuckovi Palahniukovi a jeho románu *Prokletí*.

Tento kultovní autor má poměrně omezenou škálu témat a třináctá kniha také není takový rajc jako prodírat se odmítavými dopisy se svou prvotinou; a tak si sám ukládá nejružnější omezení a chytáky. Román *Snuff* se například celý odvíjí prostřednictvím dialogů několika mužů čekajících v jediné místnosti na náruč pornoherečky. *Prokletí* je podobně klaustrofobní – ocitáme se v uzavřené cele v pekle, v kůži a pocitech tlusté, přehytralé a trochu rozmazlené dívky. V první chvíli se vám chce utéct. Jenže není kam, a tak dáváte Palahniukovi šanci a děláte dobře, protože postupně se v jejím zvtálání začnou objevovat perly hodné autorova jména. A když pokročíte ke konci knihy, dojde vám, že tu máme jeden z nejosobnějších a obecně vzato nejlidštějších kousků zdánlivého drsoně, který je ve skutečnosti citlivým moralistou a čím dál lepším humoristou.

Čtěte nečtěte si Madison zamilujete a držíte jí palce, asi jako nemůžete nefandit brýlaté Olive z filmu *Malá miss Sunshine*.

mecký postoj po dvaadvaceti letech od sjednocení. Plán N je vlastně také kniha o deziluzi, reálný pocit skutečných *Ossis und Wessis* převedený do metafory.

Napsané to je pěkně, intelektuála potěší vyumělkovanější pasáže a aluze na kdecu, čtenáře detektivek zas rychlý spád a častá překvapení. Všechny dohromady pak ohromující pointa.

Jana Zoubková správně upozorňuje na paralelu s jinou detektivkou z alternativního světa: *Fatherland* od Brita Roberta Harrise (česky vyšlo jako *Otčina* roku 1993). Také německý příběh, také zločin s třaskavým politickým pozadím, podobný typ detektiva, u Harrise ovšem v kulísách vítězného nacismu (mimořadně, velmi doporučuji, je to nejlepší mně známý příběh na téma „co kdyby Hitler vyhrál válku“, dokonce lepší než Dickův *Muž z Vysokého zámku*; ovšem strašlivě zmražený ve filmovém zpracování, znáte-li film, zapomeňte na něj, s knihou

Madison samozřejmě do pekla nepatří, ale lebedí si v něm, protože ani Bažina potracených plodů ani Řeka rozpálených zvratků a další pekelné reálie nemohou být horší než život jedináčka hýčkaného párem nechutně bohatých rodičů, kteří své hipisácké mládí přetavili v permanentní falešnou hru na dobrodince světa. K dospívající dceři se chovají jako k osmiletému dětku a v zájmu zvýšení mediální prestiže si v jednom kuse pořizují adoptivní děti z nevyslovitelných koutů světa. Jeden si nemůže nevzpomenout na rozrůstající se rodinku Angeliny Jolie a Brada Pitta. Jestli chcete vědět, jak vypadá podle anarchisty Palahniuka peklo, představte si demony ve špatně vybavených kancelářích, by-

rokracii a dušičky nucené k práci telefonních operátorů.

Ústředním tématem románu je princip naděje. Německý filozof Ernst Bloch vidí v utopickém principu naděje samotnou podstatu lidství. Jenže můžete mít naději, když vás čeká věčnost uprostřed sirného smradu a kvilejících hříšníků? Zdá se, že ano, jen musíte skutečně klesnout až na dno – a co jiného peklo je –, zachovat si osobní integritu, nesnažit se zalíbit všem a především odhodit všechny falešné ideály. Autorovo motto totiž zní: Jediné, kvůli čemu nám země připadá jako peklo, je naše očekávání, že by nám měla připadat jako ráj.

Chuck Palahniuk: *Prokletí*. Přeložil Richard Podaný. Vydala Euromedia Group – Odeon. 216 s.

Ivan Adamovič
Hospodářské noviny

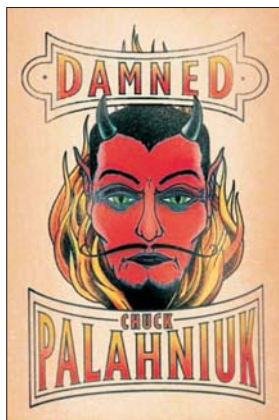
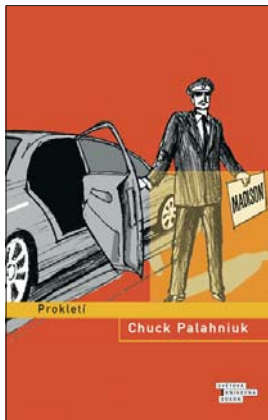
nemá téměř nic společného). K literárnímu přibuzenství bych ještě přidal málo známou, ale skvělou novelu bratří Strugackých *Oťjagoščennyje zlom* (Obtěžkáni zlem, sovětská perestrojka domyšlená do konce, česky nevyšlo).

Ta „plynová děvka“, jak si jistě teď už domyslíte sami, je ambiciózní mladá žena (Wegenerova expřítelkyně) zaměstnaná ve státním úřadu, který má obchod se zemním plynem pod palcem. Fiktivní NDR není až tak velký úlet, třeba běloruská realita asi není příliš odlišná od románové východoněmecké. Úžasné je, že to napsal západní Němec: Simon Urban z Východu nepochází, nikdy tam nežil.

Plán N – v originále *Plan D* (jako Deutschland) vřele doporučuji k přečtení milovníkům detektivek, alternativních světů, politické fikce, dějin střední Evropy a celkem asi každému.

Petr Koubský

<http://www.goodreads.com/review/show/371713397>

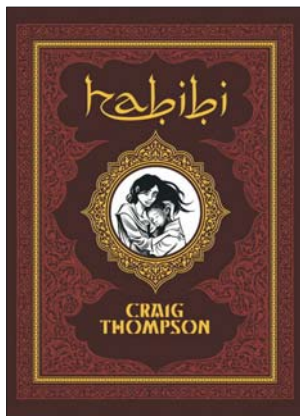

Nezkrotná Angelika, verze 2012

Američan **Craig Thompson** (nar. 1975) patří od vydání svého druhého autorského alba *Pod dekou* (2003) k nejsledovanějším komiksovým tvůrcům. Na jeho velkolepý komiksový román *Habibi* se čekalo velmi dychtivě a jeho loňské vydání v USA provázely vesměs příznivé recenze. O to větším překvapením bylo, že na nejprestižnější komiksové ceny Eisner Award, vyhlášené letos 13. července, byl nominován jen ve dvou případech a vítězství v kategorii Nejlepší komiksový román mu uniklo (byl vyhlášen nejlepším autorem).

Habibi je dílo velmi rozsáhlé, doširoka rozkročené, perfektně a do detailů výtvarně zpracované a nepřehlédnutelně ambiciózní. Jako kdyby poté, co *Pod dekou* získalo všemožné vavříny a chválu ze všech stran včetně největších amerických listů, Thompson musel zkusit něco ještě většího, zásadnějšího. V *Pod dekou* napsal a nakreslil příběh svého dospívání v přísně křesťanské rodině na americkém venkově, citlivě zachytil první lásku i trable mladíka, který je oproti většině svých vrstevníků nadmíru úzkostlivý a bere život (lásku, víru, rodinu) příliš vážně. Při odvážném rozsahu knihy se toho vlastně moc neděje: její kouzlo spočívá v pomalém tempu, sychravých a mrazivých náladách podzimní a zimní krajiny, v detailech výrazů postav. Naopak *Habibi* je komiks velmi epický, který hojně cituje z *Koránu* (a občas porovnává jeho podání postav a událostí Starého zákona s tím biblickým), *Příběhů tisíce a jedné noci* i arabské a perské poezie a splétá příběh osiřelé mladé dívky a jejího kamaráda v jakémsi fantastickým světě s reáliemi arabského středověku i současnosti.

Dodola je jako devítiletá chudou rodinou prodána za manželku muži staršímu nejméně o třicet let, který sice trvá na tom, aby plnila své manželské povinnosti v posteli, ale jinak se k ní chová otcovsky a naučí ji číst a také psát a malovat. V arabském světě to znamená tak trochu totéž, což Thompson několikrát předvede, když názorně představí hříčky arabské kaligrafie. Děj je vůbec dost často přerušován nákresey, schématy, ornamenty, plánky a dalšími ne zcela komiksovými, spíše grafickými a typografickými prvky. Spolu s nádherně vyvedenou obálkou v pevné vazbě a citacemi z *Koránu* to asi má budit dojem (a skutečně budí) díla, které je něčím mnohem víc než jen komiksem, médiem mnohými ještě stále opovrhovaným pro údajnou trivialitu. Thompson se stylizuje do role zaslávatele amerických a západoevropských čtenářů do bohaté a obdivuhodné arabské a islámské kultury, kterou tito v posledních letech vnímají jen prizmatem televizních zpráv o dalších zločinech islámských radikálů. Mnoho (a možná že úplně všechny) jeho obrazových metafor má velkou sílu a působivost, zároveň však tempo vyprávění dosti zpomalují, zejména ve chvílích (a není jich málo), kdy fungují hlavně jako naučná vsuvka, kterou s příběhem pojí jen onen příslovečný oslí můstek.

Důraz na duchovní stránky arabské kultury, které Dodola vysvětluje svému mladšímu kamarádu-bratrovi, černoušku Zamuvi, s nímž uprchne otrokářům, ostře kontrastuje s jejím osudem v reálném světě. Všechny totiž zajímá jen její krásné mladé tělo – nejprve jejího muže, pak otrokáře jako předmět zpeněžení. Následuje pasáž, kdy se Dodola se Zamelem skrývají v poušti a Dodola oběma zajišťuje obživu tím, že se za jídlo prodává obchodníkům z karavan, a nakonec ústřední děj z paláce bohatého sultána, v němž se Dodola stává neatraktivnější, ale stále na životě ohrožovanou členkou početného harému. A její tělo začne dráždit i dospívajícího Zama, který v tu chvíli zapomíná, že by měla být čímsi mezi jeho matkou a starší sestrou.

Další kontrast spočívá v prezentování skvělosti arabské kultury a úpadkem společnosti, v níž se příběh odehrává. Je to sice svět fiktivní, ale vlastně jde jen o hyperbolizování současného stavu, kdy arabští šejkové disponují ohromným bohatstvím včetně moderních technologií, nadále však udržují feudální zvyklosti a jejich poddaní trpí chudobou středověkých rozměrů. V *Habibi* navíc nenajdeme jediného muže, o němž by bylo možné říci, že je to kladná postava – s výjimkou eunuchů, transvestitů a jednoho duševně vyšinutého rybáře. Všichni chlapi tu jsou za chlápce a ziskuchtivé mize-ry a liší se jen úrovní, jaké na stupnici padoušství dosahují. Thompson jistě dobře ví, že celá jím oslavovaná kultura je dílem mužů – ale asi nějakých bájných, poloandělských bytostí, které pro Thompsona už dávno vymřely. Dodola díky své chytrosti, kráse a odvaze dokáže v tomto nepřátelském světě nejen přežít, ale vybojovat si i svobodu – což chvílemi připomíná populární dobrodružství markýzy Angeliky, jejichž poslední díl se také odehrával v uzavřeném sultanátu na poušti. Když si odmyslíme všechny ty obrazové ornamenty a pospojujeme si nelineárně (a dodejme, že velmi vynalézavě) vyprávěný příběh, vyjde nám vskutku zápletko jako z nějaké drsnější červené knihovny.

Craig Thompson možná narazil na stejné úskalí, s jakým se potýká mnoho komiksových kreslířů. Jestliže totiž v *Pod dekou* využil zážitky z vlastního dospívání, v dalším díle už musel začít fabulovat. A to mu zdaleka nejde tak dobře. Možná si měl vzít nějakého scenáristu alespoň na pomoc, možná měl věnovat méně času studiu arabské kultury a více peripetiím příběhu svých hrdinů. Existují samozřejmě tisíce komiksů s mnohem horším scénářem, u projektu tak ambiciózního a dychtivě očekávaného však nutně zamrzí, když složka výtvarná tak výrazně převyšuje scenáristickou. *Habibi* je nepochybně odvážné, pozoruhodné, pracné a poctivé dílo, které si zaslouží pozornost. Ale pocitu jistého zklamání se při jeho dočtení ubránit nelze.

Pavel Mandys

Craig Thompson: Habibi. Přel. Richard Podaný, BB/art, Praha, 2012, 672 s.

Sto roků v šachtě žil...

Knihovnička spisů **Philipa K. Dicka** nakladatelství Argo se utěšeně rozrůstá, dosáhnuvši tímto svazkem rovně dvacítky. Člověk by řekl, že začala-li vycházet patnáct let po revoluci, nebudou jí už než jen paběrkovat, protože čilejší konkurence vyzobala už dávno z Dickovy bibliografie šťavnaté hrozinky.

Možná paběrkuje. *Předposlední pravdu* zřejmě málokdo zařadí mezi Dickovy špičkové romány. Jenže i Dickův průměrný román výrazně převyšuje většinu dobové produkce. A to berme v úvahu, že v roce 1964, kdy knihu napsal a kdy byl na kvantitativním vrcholu sil, stvořil ještě dalších pět podobně „průměrných“ románů, mezi nimi i *Tři stigmata Palmera Eldritch*, *Klany alfánského měsíce* či *Neteleportovaného muže*. Je tedy stále ještě na co se těšit, i kdyby to měly být už jen opravdové paběrky, na něž při konečném počtu 44 Dickových románů asi záhy skutečně dojde.

Předposlední pravda je zářnou ukázkou vypracovaného řemesla autora profackovaného životní nutností psát a psát a psát, povídky, novely, romány, to vše do určeného rozsahu a za skupých pár centů za slovo. Na druhé straně také autora, který duchem, kreativitou a fantazií přerůstal když ne svou dobu, tedy jistě potřeby trhu. Jeho dystopický konspirační thriller z blízké budoucnosti obsahuje přinejmenším skicovitě všechny znaky oné hrstky Dickových děl, na nichž se dějiny shodly, že patří k jeho vrcholným: znepokojivé, nadčasové zamyšlení nad důsledky politiky, úvahu o smyslu existence, nedůvěru a pochyby ke všemu a o všem, co přesahuje nejužší rámec života člověka, přitom ohromný švih, spád a všudypřítomný povrchový úsměvný škleb.

Zbýlé miliony světové populace decimované válkou mezi dvěma polovinami světa se na počátku 21. století byly nuceny na příkaz svých vůdců uchýlit do tisíců subterárií, podzemních útočišť, kde se nedá dělat nic než vegetovat, šetřit životně nutnými komoditami a eskalovat výrobu techniky potřebné pro vedení války zuřící na povrchu. Tak jim to v pravidelných vlasteneckých televizních přenosech klade na srdce prezident Talbot Yancy, který jediný ze smrtelníků zůstal hrdinně na zamořeném povrchu a z úkrytu řídí bojové operace válečných mechanismů, aby lidé uvěznění pod zemí mohli jednou vyjít opět na povrch, postavit znovu města, nechat rozkvést louky, vyčistit ovzduší... Ten den jednou přijde, i když uplynou možná ještě staletí.

Jenže jak bývá u Dicka pravidlem, všechno je jinak. Populaci jednoho z podzemních útočišť hrozí, že nebude moci plnit zvyšující se výrobní normy, protože jejich geniální hlavní inženýr umírá a zachránit ho může jenom umělá slinivka. Přestože nahore ho čeká nejspíš smrt, prohrabe se šéf komunity naho-

ru, aby se pokusil najít vojenský sklad umělých orgánů a jednu slinivku odtamtud přinesl dolů umírajícímu.

Na povrchu jej však čeká onen ztracený ráj, který vězňům pod zemí slibuje prezident (nic jiného než počítačová simulace, jak se záhy ukáže) teprve za dlouhé dekády: zeleň, svěží vzduch... A neporušená města, kde však málokdo žije, protože svět je díky subteráriím příjemně vylidněný. Každý si může stavět soukromá sídla na obrovských pozemcích. Ani stopy po válce. Ta totiž skončila velmi rychle poté, co plebs zalezl pod zem, dohodou vládnoucích elit obou zneprátených táborů.

Ale, jak to tak bývá, přestože masový život je uklizený z cesty, a povstání lidu tedy nehrozí, za roky pohodlného života se zrodily mezi vládnoucími elitami frakce, narůstá nespokojenost s despotickým diktátorem, elita se štěpí na pokrokaře a zpátečníky, jedni intrikují proti druhým a ve snaze upravit chod dějin využijí i prototyp stroje času, který už tak složitou situaci ještě o něco víc zamotá.

Prostě Dick v té nejlepší formě, dílčí dědic *Orwellův* a inspirátor krátkého období předperestrojkové východoevropské sci-fi (*Janusz Zajdel*). Až marnotratný ohňostroj nápadů v půvabném kontrastu s jednoduchým, srozumitelným stylem pulpové prózy, který lze v drtivé většině autorových textů (až na hrstku oněch tzv. vážných) sledovat. K tomu přidejme i velmi zvláštní, na Dicka nečekaně optimistický závěr, shrnutý do dvou posledních vět.

Z dolu jde plamen a dým. Zúčtujem spolu.

Z účtování s Dickem čtenář v žádném případě nezchudne.

Roman Lipčík

Philip K. Dick: *Předposlední pravda*. Přel. Filip Krajník, Argo, Praha, 2012, 240 s.

Vítězové minulých ročníků

1996 Rudolf Čechura: *Šperhák*

1997 první místo neuděleno, porota doporučila k vydání:

David J. Novotný *Můj nejlepší kámoš*

Oldřich Šuleř *Sláva a pád Valašského pánbička*

1998 Věra Chase: *Vášeň pro broskve*

1999 Táňa Nálekpková: *Scénář provinčního příběhu*

*2000 Jan Poláček: *Spánek rozumu plodí nestvůry*

2001 Hana Andronikova: *Zvuk slunečních hodin* (v roce 2002 kniha získala ocenění *Magnesia Litera* v kategorii *Objev roku*)

2002 Ladislav Pecháček: *Osvobozené kino Mír*

2003 Miroslav Stoniš: *Paterek a pastýřka laní*

2004 Václav Křístek: *Cesta na poledne* (v roce 2005 byla kniha nominována na ocenění *Magnesia Litera* v kategorii *Objev roku*)

Antti Tuomainen: Léčitel

Tak špatná knížka – tak úděsně špatná – že se to konstato-
vání pokusím zdůvodnit i za cenu námahy hodně lepší věci.
Léčitel je knižní obdoba skupiny Lunetic (původně jsem
chtěl napsat Spice Girls, ale to bych sáhl příliš vysoko): nula
talentu, víceméně nula řemesla, čistý humbuk.

Příběh se odehrává v Helsinkách blízce
budoucnosti, postižených stejně jako celý
svět klimatickou apokalypsou. Moře stoupá,
město zaplavuje z jedné strany voda a z dru-
hé uprchlíci; spolu s nimi zločinnost, špína a
veskrze asijské poměry včetně „fronty na
potravinové dávky, [která] se z Mannerhei-
movy třídy vinula v délce několika stovek
metrů až do Toivovy ulice a dál dozadu za
Sportovní halu“. Kávy je však dostatek
stejně jako benzínu, mobily a internet fun-
gují bezchybně. A peníze očividně neztrá-
cejí hodnotu.

Vypravěčem je básník, jehož žena Johan-
na – novinářka – se ztratí, když pracuje na
reportáži o masovém vrahovi, jenž si říká Lé-
čitel. Ten likviduje osoby, jež podle jeho ná-
zoru nesou vinu za globální oteplování, tedy manažery velkých
firem, finančníky a podobně, a to s celými rodinami. Při pátrání
po Johanně odhalí vypravěč kus její minulosti, o němž nevě-
děl. Dostane se tak dál než nefunkční policie. Na konci je Jo-
hanna nalezena a padouši mrtvi – kromě hlavního, u nějž to ne-
ní tak docela jisté. Díky tomu mohl autor na konec přidat ještě
několik stránek obsahujících nejednoznačný závěr.

Takhle shrnuté to možná ještě nevypadá tak zle. Potíž je v
tom, že kniha nemá žádnou logiku. Především nefunguje sám
fantaskní svět příběhu, jeho jednotlivé aspekty se navzájem
tlučou. Nefunguje děj: vypravěč se ke všem svým zjištěním, ji-
miž předběhne policii, dopracuje jednoduchým hledáním na in-
ternetu; případně se prostě zeptá lidí a oni mu to řeknou. Důle-
žitou částí knihy jsou tři dlouhé rozhovory, z nichž jeden vede

vypravěč s umírajícím Gromowem, druhý krátce poté s mu-
žem, který ho chce zastřelit, třetí na samém konci s Tarkiaine-
nem na nádraží. Hovory vraha s obětí apod. patří v horších de-
tektivkách k oblíbeným klišé, čtenáři se pomocí nich objasňu-
je, jak to vlastně bylo („stejně tě zastřelím, tak proč bych ti na-
před nepopsal detaily svých odporných zloči-
nů“). Ale i to klišé se musí umět napsat, aby
to vypadalo jen nepřesvědčivé a ne úplně na
palici.

A ještě tu je „otevřený“ konec – totální
podvod, který má vyvolat pocit hloubky a ne-
srozumitelnosti, kde žádná není.

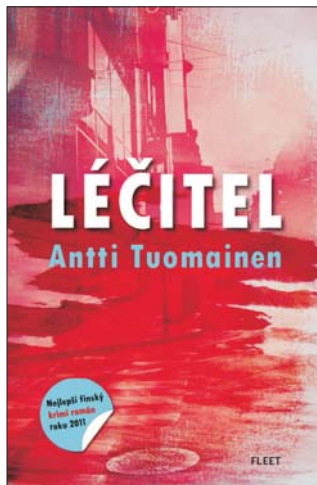
Jak jsem řekl, vítězství marketingu, hlav-
ně domácího: Kniha Zlín dokázala kolem té-
hle knížky, která ještě ani nevyšla anglicky
(nedopátral jsem se, že by vyšla v jiných ja-
zycích než finsky a česky, ale zas tak usilov-
ně jsem nehledal) vyvolat zdání světového
bestselleru. Propagační talent zlínské bohy-
ně sociálních sítí Olgy Biernátové je opravdu
velký, ale měla by ho užívat selektivněji, ji-
nak jí časem nebude věřit nikdo nic.

Jediné, co je na Léčiteli bezděčně upřímné, je líčení špína-
vého města plného rváčů, bezdomovců a hořících ohňů, pro-
pad Helsinek do moře a do třetího světa; strach a fascinace,
panenský sen o znásilnění. Ach, do našeho čistounkého spo-
řádaného města vtrhnou všichni ti hrozní lidé a budou tu dělat
všechny ty hrozné věci... Tohle psal Tuomainen celým srdcem
plným soucitu, ekologického citění a ryzí xenofobie. Nic osob-
ního, většina Evropanů je na tom v nejlepším případě stejně.

Léčitel není literatura, a to ani špatná literatura. Je to ne-
kvalitní výrobek, levný šmejd s pěkným obalem a reklamou na
billboardech. Na nové vlně severské detektivky se zkouší po-
vozit kdeco. Její zakladatel Stieg Larsson je však vedle Tuo-
mainena učiněný Lev Tolstoj.

Petr Koubský

<http://www.goodreads.com/review/show/365066845>

Literární ceny Knižního klubu

2005 Martin Šmaus: *Děvčátko, rozdělej ohníček* (v roce 2006
kniha získala ocenění *Magnesia Litera* v kategorii *Objev roku*;
byla přeložena do francouzštiny a němčiny)

*2006 Vojtěch Mornstein: *Gorazdův limit*

2007 Jiří Šulc: *Dva proti Říši* (prodejem přes 32 000 výtisků se
kniha stala českým bestsellerem roku)

2008 Martin Sichinger: *Cukrový klaun*

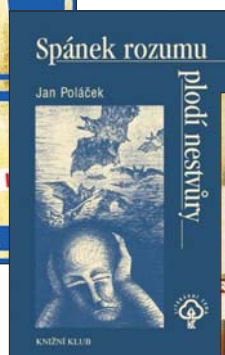
2009 Lan Pham Thi: *Bílej kůň, žlutý drak*

2010 David Jan Novotný: *Sidra Noach* (v roce 2011 byla kniha
nominována na ocenění *Magnesia Litera* v kategorii *Proza*)

2011 Taj-ťün a Josef Hejzlarovi: *Na Řece*

2012 Václav Holanec: *Herci*

* Vítězové Ceny Karla Čapka, tedy s jinými knihami

China Miéville: Kraken

Keby ste nejakú významnú udalosť vypálili z histórie tak, že v novej prítomnosti by sa nikdy nestala, znamenalo by to reš-tart ľudstva od daného bodu. Nikto by si nepamätal, že sa to stalo, takže by sa to nikdy nestalo...

Z Darwinovho centra v londýnskom Prírodovedom múzeu jedného dňa zmizne vzácny exemplár krakatice obrovskej (*po slovensky kalmára*), *Architeuthis dux*. Spolu s deväťmetrovou sklenenou nádobou naplnenou hektolitrami formalínu. Je to absolútne nepravdepodobné a nemožné, ale predsa je to fakt.

Objaviteľom škandalózne krádeže je jeden z jej konzervátorov, **Billy Harrow**. Od toho momentu sa mu začnú diať veľmi čudné veci. V prázdnych chodbách počuje cinkanie skla, vypočúvajú ho zvláštni policajti, dvojica brutálnych zabijakov ho odviečie do dúpáťa bytosti, ktorá nie je človekom, ale tetovaním na cudzom chrbte, a odtiaľ ho zase unesie bývalý ochrankár z múzea... A to je iba začiatok.

Na svete sa schýľuje k apokalypse, lenže k takej, akú si nepraje žiadny z mnohých náboženských kultov žijúcich v tieni Londýna (*a každý z nich svoju želanú predstavu apokalypsy má*). Niečo nie je v poriadku, vlastne mnoho vecí vôbec nie je v poriadku. Bol ukradnutý **boh** a jeho zmiznutie sa stalo spúšťacím mechanizmom jedného z koncov sveta.

Všetky záujmové strany hľadajú krakena a zároveň sa pokúšajú získať Billyho, ktorý je nechceným prorokom apokalypsy, i keď vôbec nevie prečo. Spočiatku je iba nezaují-mavý „šampón“, vedecký nerd, blázon do biológie a konzervovania mŕtvych živočíchov. Ničomu nerozumie, ale niet sa mu čo čudovať. Svet, s ktorým sa zoznámi počas svojej londýnsko-kultistickej anabázy, je natoľko odlišný, že potrebuje priestor a čas, aby nové zážitky absorboval.

Postupne sa vyvinie v „obyčajného hrdinu“, ktorého význam je viac iracionálne náboženský než logický, lebo on naozaj netuší, kam sa podel kraken. Lenže ako prenasledovanému zo všetkých strán mu aj tak nezostáva iná možnosť, než utekať a pritom sa riadiť pravidlami „iného“ Londýna. Stále síce nevie, kde presne je sever, ale snaží sa zachrániť seba aj svet pred ničivými plameňmi. Podarí sa mu to iba vtedy, ak spolu s pomocníkmi odhalí pozadie a zložitý plán viacerych mocných hráčov, pričom každý z nich sleduje vlastné ciele.

Poučenie z krízového vývoja: nikdy nekradnite boha

China Miéville je skúseným a oceňovaným autorom new weirdu, žánru (*či len opisného termínu, vyberte si*), ktorý aj v rámci mestskej fantasy a v prípade Krakena spája prvky sci-fi, hororu, biopunku, mytológie a čokoľvek iného, čo si tam autor vložil alebo recenzenti nájdú. Dalo by sa fabulovať, že autori new weirdu vyčerpali možnosti žánrovej postmoderny (*tak ako predtým postmoderna vyčerpala potenciál moderny*) a píšú si jednoducho, čo chcú. Neberú ohľady na povinné ani voliteľné prvky jednotlivých žánrov a inšpirujú sa všetkým, čo ich zaujme. Cross-genre kraluje súčasnej špekulatívnej fikcii.

V Krakenovi dohnal Miéville urban fantasy k ďalšiemu milníku. Londýn už nie je len súčasťou príbehu ako významová zložka či personifikácia. V knihe sa stal živým organizmom. Je nástrojom, s ktorým mágovia (*tu grifisti*) dokážu pracovať, no nie len to – krakenovský Londýn je natoľko hustým koktejľom nemagických i mimozmyslových súčastí, až môžeme cítiť, ako si **sám seba uvedomuje**. Má svoje srdce, črevá i bežným okom neviditeľné uličky a dokáže odovzdávať správy prostredníctvom svetiel.

Okrem Londýna samotného tu máme mágov – grifistov rozličných druhov, familiárov a ich odborárskeho vodcu, neutrálnych Londomantov ale aj nebezpečných „zbraňodélcov“, pyromanikov, chaosnáckov, bežných členov náboženských kultov či ich zbierateľov, ...a More. Najstrašidelnejšími zo všetkých sú však Goss a Subby, hororové duo muža a chlapca, ktoré prechádza dejinami ľudstva a keď sa opätovne zjaví, rozsieva smrť a hrôzu.

Priblížnú predstavu o tom, aký je Kraken, by ste mohli získať, keby ste namixovali Lukjanenkovu *Nočnú hliadku* s Gaimanovými *Americkými bohmi* a *Nikdykde*, a k tomu primiešali veľkú dávku spirituálneho fatalizmu. Samozrejme by to nestačilo, lebo živelná nápaditosť Miévillova je taká osobitá, že sa ťažko ilustruje analógiou k iným dielam. Avšak žiadna kniha nie je ostrovom a možno ju opísať či pociťovo prirovnáť k inej.

Miévillove myšlienky otvárajú celý vesmír možností a ich následkov, tak ako to v dobrých sci-fičkách býva. Forma je náročná, ale aj to je v dobrých sci-fičkách zvykom. Priznám sa, že by som chaos náznakov a záplavy cudzích slov strávila lepšie, keby štýl na mnohých miestach nebol vyumelkovaný za hrani-

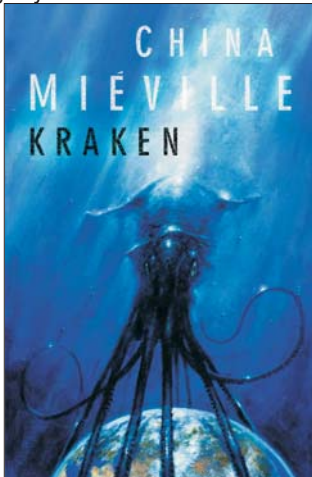
cu nutnosti. Miéville v Krakenovi predvádza vrcholné baroko new weirdovej fantastiky a mňa to chvíľami unavovalo. Výsledný dojem jeho diela je stále **ohromujúci**, no privráta by som, keby nabudúce zľavil z významovej ekvilibristiky a priklonil sa k účelnosti namiesto manieri, lebo mu chvíľami prestávam rozumieť. Určite dúfam márne, toto je jednoducho China Miéville a iný už asi nebude. Koniec-koncov ho za to milujú čitatelia i kritici a každý nový román ovenčia cenami.

Kraken je určite čítaním pre náročných, vyžaduje sústredenosť a snáď aj predchádzajúcu skúsenosť s autorom. Odmení vás zaujímavým zážitkom a viacerými momentami „sense of wonder“.

P.S.: Londýnsky *Architeuthis dux*, familiárne prezývaný *Archie*, naozaj existuje. Je to výnimočný exemplár, ktorý vylovili v roku 2004 na Falklandských ostrovoch a od roku 2006 je uložený v dlhokánskom akváriu plnom formalínu v Darwinovom centre Prírodovedného múzea v Londýne. Stavím sa, že viacero Miévillových čitateľov Kraken inšpiroval, aby si ho šli pozrieť naživo :-)

Aneta Riddick Čizmaríková

P.P.S.: Najväštnivejší milovníci Miévillovho Krakena pijú Kraken Rum :-)

Civilizační šok: Vyprávění pojaté jako příručka pro potenciální emigranty

Část třicátá první: Americký sniper

Už na základních školách se američtí žáci učí o ústavě. Zakladatelé USA sepsali úctyhodný dokument, který od té doby uctívají všichni patrioti. Televizní komentátoři a politici běžně prokládají své proslovy hláškami z konstituce. Díky tomu vědí Američané o ústavě víc než Češi. I když to tak v detektivkách nevypadá, víra v právo a spravedlnost je v USA silnější než u nás doma. Možná i proto se Američané navzájem tolik soudí. Povědomí o zákonech má i vedlejší účinky. Každý dealer drog se na policejní stanici pohotově vytasí s pátým dodatkem ústavy, aby nemusil svědčit proti sobě. Druhým dodatkem ústavy se zase ohánějí ti, kteří si chtějí do domácnosti koupit ještě třetí ostřelovací pušku, pro manželku a nezletilého syna.

Láska ke zbraním je Americe vlastní a nezrodila se na Divokém západě, jak bychom si mohli myslet. Její kořeny sahají až k prvním osidlcům. Ti se museli ubránit divokým zvířatům, lidem a ulovit si něco k večeři. Takto vycvičení střelci přišli vhod, když se kolonisté vzbouřili proti nejsilnější vojenské mocnosti své doby, Anglickému království. Ne každý domobranec trefil veverka na sto kroků do oka, ale zacházet s mušketou uměli všichni.

Když mluvím o dodatcích, byly k ústavě přilepeny postupně, začalo se s tím v roce 1791. První dodatek zaručuje svobodu vyznání a tisku, druhý právo vlastnit a nosit zbraň a třetí říká, že vláda nesmí ubytovat vojáky v domech civilistů bez souhlasu majitele. Třetí dodatek hezky osvětluje dobové klima vzniku USA. Britští povstalci (pardon, Američané) si dobře pamatovali, že jim král za války nakvartýroval do domů vojáky, aby buňice touto formou potrestal. Dnes působí třetí dodatek archaicky a podobně můžete vnímat i ten druhý. Přestože dnes už není nutné mít doma pušku, abyste ubránili svoji rodinu nebo si ulovili večeři, právo vlastnit arzenál zbraní přžívá. Jsou o tom přesvědčení především konzervativci a nezviklá je ani to, že se jejich spoluobčané střílejí hlava nehlava.

Michael Moore v oskarovém dokumentu *Bowling for Columbine* tvrdí, že ve Spojených státech je střelnou zbraní ročně zavražděno deset tisíc lidí. Moore děšť kulek spíš podceňuje. Když připočtu sebevraždy, nehody, policejní přestřelky a další úmrtí způsobená střelnou zbraní, skončím na čísle třiceti tisíc

(2005). Pro porovnání, na amerických silnicích zahyne ročně čtyřicet tisíc lidí. Jistě chápete, že smrtelné nehody představují jen malé procento dopravních nehod. Podobně je to i se zastřelenými. Na každého připadají dva až tři postřelení a spousta dalších, kteří s děravou nohou do nemocnice neběží, protože jsou v podmínce. Skutečnost je taková, že Američané se střílí s mnohem větším zaujetím, než je zvykem jinde ve světě. Například v Čechách je počet mrtvých na sto tisíc obyvatel asi desetkrát nižší, v Japonsku sedmdesátkrát nižší. Otázka zní, proč mají Američané tak podivný koníček?

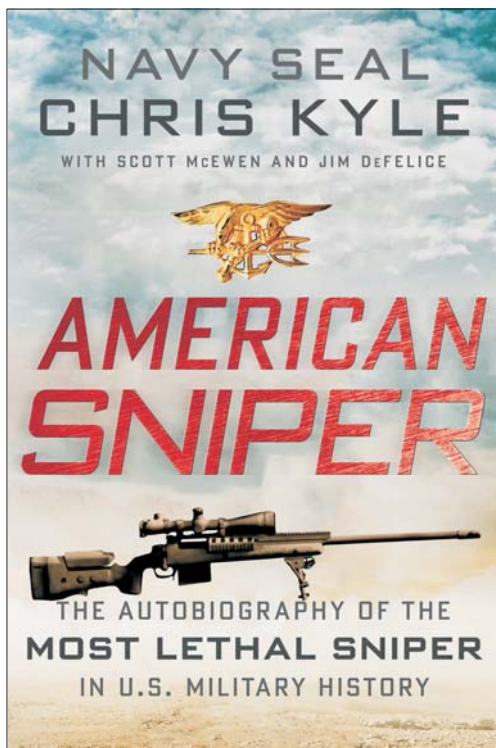
Jednou ze specifických tváří Ameriky je střelba na školách. Každý rok se takových případů odehraje přibližně desítky. Mediálně známých je řada případů, třeba Littleton (1999, 15 obětí),

Red Lake (2005, 8 obětí), Blacksbury (2007, 32 obětí) a Oakland (2012, 7 mrtvých). Celkově bylo od roku 2000 dokumentováno sedmdesát dva případů v USA a jen čtrnáct případů v Evropě (započítávám i Beslan a Čecence). Vysvětlení tohoto nepoměru můžete hledat v sociální a rasové tenzi, nebo prostě v množství zbraní mezi lidmi. V USA vlastní střelnou zbraň asi čtyřicet procent domácností. Někteří lidé mají tolik zbraní, že ani nezaregistrují, když se jim nějaká pistole ztratí a jejich synové vyrazí na školní ples. Na druhou stranu existují země (Skandinávie, Švýcarsko), kde je vlastnictví zbraní skoro tak rozšířené jako v USA (89 střelných zbraní na sto obyvatel včetně kojenců), a přece se studenti navzájem nestřílejí.

Před časem jsem v Interkomu spekuloval, že střelba na školách souvisí s bezvýhodnou situací mladíků, vyčleněných z populace

dospívajících. Za našich školních let za reálného socialismu existovalo několik kast. Zlaté děti prorožimních rodičů, kteří měli budoucnost zajištěnou. Snaživci, kteří doufali, že se díky dobrým známkám dostanou na VŠ i bez tlačanky. A nakonec ti, které režim odpuzoval, na kariéru nepomýšleli a žili v ústraní, možná svobodnějším životem než ostatní. Každá z těchto skupin těmi ostatními z dobrých důvodů opovrhovala.

V Americe existuje jen jedna žádaná kasta. Ti bohatí a cool, co randí se školními roztleskávačkami. S krutou jasností je od prvních let na gymplu zřejmé, kdo je vyvolený, kdo bude modelka či bankéř a kdo půjde čistit hajzly. Proto, když vás spolužáci šikanovali, není úniku. Nejdřív vám lékaři nasadí anti-

depresiva (mnoho střelců ze škol bylo na léčích), a pak se rozhodnete léčit radikální kúrou. Odstranit příčinu utrpení i za cenu, že váš život končí (střelci často spáchají po masakru sebevraždu).

Nevím, jestli únik do sociálních sítí situaci zlepšuje či zhoršuje. V každém případě mají školy nová pravidla. Pokud se ve škole někdo jen zmíní o zbraní nebo ukáže na druhého prstem a udělá BUM, vyloučí ho. I kdyby to byl jen šestiletý klučina. V Texasu na to jdou ještě radikálněji. Dovolili učitelům nosit do školy zbraně, aby mohli sebe a své studenty bránit. Jenže když k něčemu dojde, budou učitelé mentálně připravení problematického žáka zastřelit?

U nás v Massachusetts je dovoleno vlastnit zbraň, ale pravidla jsou přísná. Nesmíte ji nosit na veřejnosti, nesmíte ji mít doma nabitou, a pokud ji převážíte v autě, musí být v uzavřené schránce nebo v kufru. Liberálové (demokrati) v Massachusetts převažují a dělají si z nezřízené lásky ke zbraním občas srandu. Třeba nad dálnicí v Bostonu visel dlouho provokativní transparent: WE SELL GUNS. NO I.D. REQUIRED (Prodáváme zbraně. Průkaz totožnosti nevyžadujeme). Můj desetiletý syn to nepochopil a domáhal se vyobrazeného samopalu.

Když v lednu 2011 prohnal kongresmance Gabrielle Giffords duševně vychýlený mladík hlavou kulku, bylo těžké najít nějaké rozumné vysvětlení. Jasně bylo jen to, že snadný přístup ke zbraní a speciálnímu velkokapacitnímu zásobníku pomohl vrahovi usmrtit šest dalších lidí, včetně devítileté holčičky. Po národním šoku debata o zbraních opět utichla. Druhý dodatek z roku 1791 je nedotknutelný. Pachatel se odvolal na pátý dodatek a s policií nespolupracoval. Po roce se Gabrielle vzdala v kostrbatém proslovu křesla v Kongresu. Stále se učila mluvit, chodit a nebylo jisté, jestli se vůbec někdy vrátí do normálního života. Potom se z médií vytratila navždy.

V USA každý rok volí „hlavní město vražd“. Tento titul města s největším počtem násilných úmrtí koluje mezi několika metropolemi, v roce 2010 byly na špici New Orleans (Louisiana), St. Louis (Missouri), Baltimore (Maryland), Detroit (Michigan), Newark (New Jersey), Oakland (Kalifornie) a Washington (District Colombia). Bezpečnost v New Yorku a Washingtonu se už dlouhá léta zlepšuje, ale i tak po deváté večerní působí hlavní město USA jako město duchů. Moje žena večerela s kamarádkami v restauraci nedaleko centra a po setmění projevila touhu si vyfotit zářivý Kapitol. Všichni ji od toho úmyslu zrazovali, a věděli proč. Nebyl to příjemný pocit potkávat na vylidněném Mallu (turistická zóna ve středu města) jen policejní vozy. Pod dohledem obezřetných policistů získala snímek Kapitolu, který zářil do tmy jako maják svobody a spravedlnosti ve světě. Tak to říkají ve škole americkým studentům. A ti tomu věří, neboť historickou úlohou USA je nést pochodeň demokracie

houštinou pseudostátů a autokratických režimů. Vždyť Amerika byla první demokratický stát na světě, zachránila Evropu před zkázou v první světové, zopakovala to v druhé světové a nakonec ochránila Západ ve studené válce. Nyní vede osamoceny boj proti terororu. Bez Ameriky by civilizace a svoboda zahynula. Zdá se vám to nabubřelé? Sebestředné? Trapné? Zaskočil vás rohlík do koláčové dírky? Jenže na těchto frázích je dost pravdy. Právě kontrast ideálů svobody a mrazení, které okusíte při procházce pustým Washingtonem, na mě působí surrealistickým dojmem.

To mě přivádí k dalšímu faktoru, kvůli kterému je Amerika riskantním místem k životu. Tato země strávila příliš mnoho let ve válce. Statisčové armády vyžadují rotaci vojáků každého půl roku až rok. Domů se vrací muži s těžkými zraněními i ti, kteří si na civilní život bez adrenalinu hvízdajících kulek těžko zvykají. Nejrizikovější rodiny jsou ty vojenské. I v době míru se vojáci i s dětmi každých pár let stěhují mezi USA, Evropou a Japonskem. Rozvodovost tomu odpovídá. Milióny mužů a žen ve zbraní žijí mezi civilisty se svými specifickými problémy. Všichni jsou zvyklí na zbraně a mnozí si bez nich nedokážou život představit.

I když má armáda propracovaný systém, jak začlenit vojáky zpět do společnosti, propaganda, psychologická pomoc a různá zvýhodnění občas selhávají. Post-traumatický syndrom může přetrvávat i desítky let. Něco z psychologie amerického vojáka vyzařuje i z vyprávění Chrise Kylea, který své vzpomínky na Irák nazval American Sniper (Harper Collins Publishers, 2012). Zmínky o knize proběhly i českým tiskem, takže se možná dočkáte překladu.

Kyle začíná vzpomínkami na dětství. Vyrůstal na farmě, jezdil na koních a od osmi let chodil střilet na prérii králíky. Tvrdá hlava a láska ke zbraním mu zůstaly, a místo aby dokončil univerzitu, stal se honákem krav. Protože hledal ještě jiný smysl života, zapsal se k mariňákům, respektive k elitním SEALs. Postupně popisuje výcvik (šikanu), kterým se pyšní speciální jednotky, nasazení ve Fallujah a Sadr City. Jeho žebříček hodnot

je Bůh, vlast, rodina (v tomto pořadí) a rvačky v barech. Popisuje problémy s návratem do Ameriky a neodbytnou touhu vrátit se do Iráku. I po několika zraněních a třech ročních turnusech má stále pocit, že jeho práce není u konce, protože musí chránit své kolegy v jednotce. Asi nejzajímavější na knize jsou vstupy jeho ženy, se kterou mezi turnusy v Iráku založil rodinu. Ani poté však neodolal a znovu se přihlásil jako dobrovolník. Jeho žena měla trochu jiné pořadí hodnot: Bůh, rodina a vlast. To, že se Kyle znovu hlásil do Iráku, i když už měli dva prcky a mohl zůstat v USA, cítila jako zradu.

Kniha bohužel neprozradí, v čem spočívá tajemství Kyleovy výjimečnosti. Stal se nejúspěšnějším sniperem v historii (160 potvrzených odstřelů) proto, že měl dobré oči, nervy, dokázal lépe dýchat, vybíral si chytře střelecké hnízdo, nebo měl prostě víc příležitostí stisknout spoušť? Kyle čtenáři o své metodě moc neprozradí. Ani o tom, jak funguje armáda, nebo o situaci v Iráku. Vždyť o ní moc neví, na válku se dívá úzkým okulárem zbraně. Kniha je dobře napsaná (Kyle ji nadiktoval dvěma profesionálním spisovatelům), ale podivně prázdná. Při čtení jsem neustále přemýšlel, proč vlastně vznikla. Možná že Kylea už unavovaly otázky novinářů, jestli v noci dobře spí. Chtěl prostě odpovědět pochybovačům, kteří mu podsouvali pocit viny. Jeho odpověď je jednoznačná. Žádné výčitky. Kdyby mohl, ještě by pár dalších nepřátel odpráskl. Jsou to vrazi, zbabělci a do dneš střílejí ze zálohy Američany. Až se postaví na konci života před Boha, své čisté úmysly mu vysvětlí. Armáda ho vycvičila jako vojáka a on se snažil dělat svou práci, jak nejlépe dovedl. Ze vzpomínek vyplývá, jak moc Kyleovi hýbou žluči pochybnosti humanistů o metodě, účinnosti a legitimitě americké invaze. Takhle se válka dělat nedá! On i jeho spolubojovníci přinesli pro vlast obrovskou cenu. Vykonali víc než jen svou povinnost. Otázky o smyslu boje na něho působí, jako by novináři znevažovali oběti jeho kamarádů. Jako by mu šťourali bajonetem v ráně a při tom šlapali po americké vlajce a plivali na Bibli, pokud se to dá všechno dohromady stihnout.

Přesto kniha působí překvapivě sympaticky. I když se Kyle rozhovoří o Bohu na třiceti devíti místech, nepočítaje odkazy na Ježíše, našeho Pána a další. Přestože hovoří o nepříteli jako o zbabělci, barbarech a divoších. Přestože se vyžívá v líčení barových rvaček za čest speciálních jednotek SEALs. Čtenář pochopí, že voják potřebuje zjednodušený pohled na svět, protože musí stisknout spoušť rychle a bez otázek. Odosobnění nepříteli k tomu patří. Přemýšlení o smyslu boje vojáka nevyhnutelně oslabuje. Ano, Kyle působí dojmem přímého chlapíka a kovboje. Sympatie probouzí tím, že hovoří upřímně. Nezastírá problémy v rodině, mluví o svém přesvědčení a čtenář postupem času přijímá jeho argumenty.

I já Kyleovi rozumím. Podobnou jednoduchost jsem zažil při dvouleté službě v armádě, i když to byla československá armáda, demoralizovaná začínající perestrojkou a všeobecným marastem. Zelené sukno jsme nežrali a o morálce svědčili to, že jsme se vysmívali klukům, kteří to podepsali a stali se vojáky z povolání. Jenže nám bylo dvacet a jednoduchá propaganda vtlučená do nás v izolaci od

světa zanechala stopy. Kdyby zaveleli táhnout do Polska potlačovat Solidaritu, jelo by se. Kdyby řekli: jdeme na Němce, museli bychom jít. Armáda je armáda, vzeptění se rozkazu se rovná sebevraždě. Tak se mi mohlo stát, že bych bojoval proti americkým elitním vojákům, jako je Kyle. Možná by nedošlo na atomovky, protože by se Američanům nakonec podařilo včas přisunout konvenční síly. Zřejmě by nakonec dokázali zopakovat scénář z Koreje a část východní Evropy osvobodit (za cenu obrovských obětí na domorodcích). V bitvě v rozvalinách Prahy by Kyle ostřelovačkou kosil jednoho českého kluka za druhým a bylo by mu všechno jasné. I když by neznal nic z naší kultury, neuměl by jedinou větu česky a nepromluvil by ani s jedním domorodcem. Na americké vojenské základně by popíjel coca-colu, jedl hamburgery a sledoval Fox News. Pak by o bitvě napsal knihu a nazýval nás zbabělci, barbary a divochy. Tuším, že kniha by neměla v Čechách takový úspěch, jako bude mít Americký sniper.

Nemám nic proti zbraním. Střílení na střelnici je zábava. Uznávám, že armáda je prospěšná (a drahá) instituce a v zájmu společnosti má být co nejničivější. Proto je nutné gumovat vojákům mozek, aby dokázali zabíjet. Vedlejším efektem je, že dobře vycvičená armáda touží jít do války. Jinak její schopnosti přijdou vniče. A až se vojáci vrátí zpátky domů, nesou si válku v sobě.

Faktory, o kterých jsem se zmínil, podle mě způsobí, že Amerika bude dále vyčnívat v civilizovaném světě v počtu vražd a zastřelených. Texané se pušek nevzdají, i kdyby měli vystoupit z Unie. Ani drogoví dealeri nebo vysloužilci z Afghánistánu neusínají snadno bez pistole pod polštářem. Se zbraní se cítí silný i společensky neohrabaný mladík, který kráčí do školy odvděčit se spolužákům za to, že jím opovrhují.

Amerika je pozoruhodná země. Lidé jsou příjemní, dobře vychovaní, ochotní si navzájem pomoci. Můžete tu šťastně žít celý život, a pokud nemáte smůlu nebo se nezačtete do statistik, nemusíte se dozvědět, že máte mnohonásobně větší šanci zahynout kulkou svého spoluobčana. Mnohem větší šanci, než je tomu v zemích, které běžně nazýváme „barbarské“.

Martin Gilar

Časem s vědou – červen

o velkých činech a lidech vědy

Otec moderní informatiky

Koncem května 1936 vyšel v časopise Londýnské matematické společnosti rozsáhlý článek s názvem *O vyčíslitelnosti*. Tehdy na nějakou dobu zapadl, dnes je považován za ideový doutnák k počítačové explozi. Co přinesl tak nového? Z pohledu dnešních IT v zásadě tři věci – že každý matematický výpočet lze rozložit na formálně podobné sledy jednoduchých logických kroků a že lze sestavit univerzální matematický stroj, který onen výpočet skrze sled kroků dokáže provést podle instrukcí zapsaných na pásce. Jinak řečeno, autor už funkci budoucích počítačů rozdělil na část programovou a část strojovou. Novost autorova uvažování vyvstane v konfrontaci s tehdejšími skálopevnými přesvědčeními, že pro každý druh úlohy je nutno zkonstruovat speciální „počítač“ s pevně zabudovaným „programem“, tedy hardware a software splyvaly v jeden celek (třeba v sestavu koleček od časů Charlese Babbage). Avšak – kdo z nás dneska na počítači skutečně počítá? A tady přichází třetí porce převratnosti – takovýto programovatelný stroj se nehodí jen na výkony matematické, ale dovede napodobovat činnost lidského mozku, tedy řešit i jiné úkoly.

Není divu, že dnes se 28. květen slaví jako Mezinárodní den počítačů.

Génius a Enigma

Řečený článek napsal Alan Turing, od jehož narození uplyne 23. června sto let. Rodilý Londýňan, od mládí tíhl pouze k matematice. To spolu se slabší formou autismu (Aspergerův syndrom) ho společensky handicapovalo. Odmaturoval jen díky osvěcenosti ředitele školy, který pochopil, že má před sebou génia. Na střední škole Turing objevil svoji homosexuální orientaci, neboť se zamiloval do svého spolužáka Christophera Morcoma, rovněž mimořádně talentovaného. V dlouhých diskusích se vzájemně vedli k vědě. Žel, v roce 1930 Christopher zemřel na tuberkulózu...

Alan vystudoval Královskou kolej v Cambridgi, poté stážoval na univerzitě v americkém Princetonu. Krátce před druhou světovou válkou začal působit ve své *alma mater*. Po vypuknutí války ho odtud už jako respektovanou kapacitu povolali do armády. Němci tehdy disponovali vylepšeným strojem Enigma, který jako jediný z nepřátelských automatických šifrátorů odolával dekódování. Především kvůli Enigmě Britové ve špiónážním centru v Bletchley Parku severozápadně od Londýna shromáždili špičky z různých oborů, od matematiků přes ša-

chové mistry až po luštitelé egyptských hieroglyfů. Turing se tam rozhodující měrou podílel na zkonstruování strojů (tzv. Turingových bomb), které luštily německé tajné instrukce letadlům, lodím a především ponorkám. Později po odtajnění někteří odborníci konstatovali, že Turingova dešifračnická práce během druhé světové války představovala jeden z nejdůležitějších příspěvků jednotlivce k vítězství Spojenců. Ostatně – hned roku 1945 dostal Řád britského impéria.

Člověk a společnost

Hned po válce Turing v Národní fyzikální laboratoři v londýnském Teddingtonu rozběhl konstrukci jednoho z prvních elektronických digitálních počítačů (ACE). Později odešel na univerzitu v Manchesteru, kde uveřejnil teoretickou práci *Výpočetní technika a inteligence*, která mimo jiné obsahuje test, zda počítač dovede myslet jako člověk. To podle Turinga nastane v situaci, kdy tazatel, který střídavě pokládá otázky skrytému člověku a skrytému počítači, není schopen rozpoznat, zda odpověď pochází z lidské, nebo strojové mysli. (Tomu dosud žádný počítač nevyhověl.) V Manchesteru také zkonstruoval zřejmě první číslicově programovatelný elektronický počítač (*Manchester Mark I*) a vytvořil k němu software. V roce 1951 se stal jedním z nejmladších členů Royal Society.

Pokud univerzitní prostředí Turingovu sexuální orientaci jakž takž tolerovalo, veřejnost to nedokázala. Když v roce 1952 policie vyšetřovala krádež v jeho bytě, Turing naivně přiznal, že v případě zřejmě figuroval jeden z jeho náhodných partnerů. Protože mužská homosexualita nebyla v tehdejší Anglii tolerována, stanul před soudem a čelil obvinění z „hrubé nemravnosti“. Následkem toho ztratil bezpečnostní prověrku. Upnul se na stáž v Ústavu pokročilých studií v Princetonu, kam ho pozval John von Neumann, avšak Američané mu nedali vízum. Aby se vyhnul vězení, přistoupil na hormonální léčbu (v podstatě chemickou kastraci). Ta mu způsobila značné zdravotní problémy a ve spojení s pocitem společenské degradace jen prohloubila jeho depresi. 7. června 1954, pár týdnů před svými dvaadvacátými narozeninami, dle příkladu Disneyovy *Sněhurky* snědl otrávené, v cyankáli namočené jablko.

Veškeré pozdější omluvy a pocty už nebyly nic platné.

František Houdek

Unést svůj pokrok

Třeštění letitého popularizátora 6

Koncem srpna 1749 se „intelektuální a emocionální vagabund“ (jak ho charakterizoval Daniel Boorstin) Jean-Jacques Rousseau (narozen 28. 6. 1712) vydal z Paříže do vězení ve Vincennes navštívit Denise Diderota, který tam seděl za jeden svůj traktát. Na fiakr nemaje, na dvouhodinový pochod letním vedrem si vzal časopis *Mercure de France*. V něm narazil na oznam, že Akademie v Dijonu vyhlašuje soutěž o nejlepší filosofickou úvahu na téma *Přispěl pokrok věd a umění ke zkáze, nebo k zušlechtění mravů?*

„V okamžiku, kdy jsem to četl, svět se přede mnou změnil a já jsem se stal jiným člověkem.“

Rousseau onu soutěž samosebou vyhrál a esej *Rozprava o vědách a umění* (1750) ho rázem proslavila. Přesto, že jeho ortel – v září newtonské mechaniky světa, v květu osvícenského racionalismu! – zněl veskrze negativně: „Ke zkáze.“ Astronomie prý vznikla z pověrčivosti, geometrie z lakoty, fyzika ze zahálčivé zvědavosti, rétorika ze ctižádosti, nenávisti, lichočení a lži, morální filosofie pak z lidské pýchy! (Vskutku, nestály u počátků věd spíš potřeby a poklesky všedního dne než ona adorovaná zvědavost an sich, projev jakési jiskry boží? Nebyl křesťan Rousseau nakonec mimoděčný sociobiolog?)

Není cílem pitvat zde Rousseauovo dílo, uvedme z něj alespoň tři myšlenky:

Člověk je sice od přírody dobrý, ale ve společnosti začne hledat prospěch v neúspěších svého bližního.

Motorem lidské kultury je nezkrotná čínorodost hnaná naší marnivostí a chamtivostí.

Umění a vědy přehazují věnce přes řetězy, kterými člověka stahují k zemi.

Rousseau tedy první naplno prohlásil, že společenský pokrok není zadarmo, a zdůvodnil proč. Nápravu, jak známo, spatřoval v návratu k přírodě a k prostému životu bez soukromého vlastnictví, jenž údajně vedli naši pravěcí předkové („urození divoši“).

Jsa typem veskrze zvědavým, jeho negativní vztah k vědám jen stěží mohl být apriorní; pramenil zřejmě z rozčarování nad neschopností lidí svého poznání rozumně využívat. Tím se jeho kritická filosofie jakoby rozpadá na dvě autonomní části: „pokrok není zadarmo“ a „řešením je úplný návrat k přírodě“.

Jak tyto teze obstojí dnes, více než 260 let „po bitvě“?

O platnosti první asi není pochyb, můžeme se jen bavit o váze jednotlivých ztrát i nálezu a jejich dynamice. V této souvislosti mi tane úryvek hesla „pravěk“ z elektronické *Encyklopedie antropologie* (autoři Jaroslav Malina a kol.): *Mohlo by se zdát, že člověk neustále stoupá po jakémsi schodišti, jehož první stupně jsou neotesané a hrubé, střední vystlané měkkými koberci a nejvyšší stupně už automaticky pojížděné. Vyslovme negativní argument. Na každém kvalitnějším schodu se platí. Oblek, oheň a obydlí poskytly člověku ochranu a pohodlí, ale za cenu ztráty přirozené odolnosti. S objevem času přišel strach z budoucnosti a hlavně ze smrti – ten se v archeologickém záznamu projevuje přidáváním milodarů do hrobů, nákladnou mumifikací či stavbou impozantních hrobek. Také koncentrace majetku vyvolává strach a tentokrát se spolu s ním objevily fortifikace a armáda. Negativní argument se dá rozvádět ještě dále, takže vyvolá další pochybnosti. Obdivujeme se objevu umění, ale co když je to jen náhražka za ztrátu schopnosti vnímat svět vlastníma očima? Obdivujeme monumentální chrámy, ale co když jen odrážejí vzrůstající neschopnost člověka dosáhnout přirozené vyrovnanosti a klidu?*

Z hlediska negativního argumentu bude kvalita našeho schodiště stejná, s jedním rozdílem – bude směřovat dolů.

S Rousseauovu druhou tezí čas zatočil víc. Vyvstal totiž problém, o kterém J.-J. ještě neměl tušení: Překročili jsme vnější meze

růstu. Stále početnější a náročnější lidstvo jich dosáhlo v průběhu 80. let minulého století; od té doby jsou naše negativní zásahy do prostředí větší, než globální ekosystém stihá eliminovat. Hmotný pokrok sice běží dál, ale za cenu kvality prostředí, ve kterém a pro které jsme se vyvinuli. A to stále ještě většina obyvatel Země žije v chudobě a touží po jediném: Mít se jako ti bohatší!

Zpět ke ztraceným rájům už tedy cesta nevede (a nikdo, kdo z jablka poznání polkl bytí jen soustečko, se tam natrvalo vracet nechce). Stojíme před problémy, které při rigidním, vzhledem k současným poměrům „zastaralém“ evolučním ustrojení člověka zavánějí neřešitelností: Jak redefinovat (práve v tom stále žije idea Rousseauova „návratu“) náš dosud spíše kořistnický vztah k přírodě? Jak dosáhnout toho, co rovněž postrádal už Rousseau, tedy lepší schopnosti lidí svého poznání racionálně využívat?

František Houdek

Časem s vědou - červenec + srpen o velkých činech a lidech vědy

Jak známo, první vnitřní kardiostimulátor srdce dostal na podzim 1958 pacient ve Švédsku. Bylo mu tehdy 43 let, dalších 43 let pak žil s „budíkem“ (celkem jich za tu dobu vystřídal 26) a o víc než rok přežil lékaře, svého vrstevníka, který mu spásný přístroj implantoval.

Na úplné počátky kardiostimulace u nás vzpomínal před 20 lety v odborném časopise jeden z jejích protagonistů. Vybírám: „Zjara 1962 mne vyhledal jeden můj známý, lékař, u něhož došlo k úplné síňo-komorové blokádě. Protože jsem nedlouho předtím strávil několik měsíců v Londýně, snažil jsem se získat nějaké informace prostřednictvím britského velvyslanectví v Praze. Pracovníci ambasády mi umožnili několik telefonických rozhovorů s britskými kardiostimulačními laboratorii, ale jednání nebylo úspěšné: nešlo o výrobní podniky, stimulatory se vyráběly na koleně na klinikách, přístrojů bylo velmi málo a nestačily ani pro vlastní potřebu výrobců, a navíc se obtížně hledal způsob finančního vyrovnání. Jediným výsledkem mých opakovaných návštěv na britské ambasádě nakonec byla nelibost Státní bezpečnosti, která moje návštěvy pečlivě evidovala.

Brzy potom jsme zjistili, že konstruktér prvního implantovaného stimulatoru na světě začal ve Švédsku vyrábět stimulatory s pevnou frekvencí komerčně. Pokusili jsme se tedy objednat jeden takový stimulator oficiálním postupem. To se sice nakonec podařilo, přesto jsme ho nemocnému neimplantovali, sehnali jsme dříve jiný. Dozvěděli jsme se totiž, že v SSSR a některých jeho satelitech je na studijní cestě chirurg Timothy Takaro z předního kardiostimulačního pracoviště v Buffalu. Podařilo se nám spojit se s ním kdesi v SSSR a dohodnout termín jeho návštěvy v Praze. Doktor Takaro měl u sebe jeden z amerických stimulatorů i s elektrodou a byl ochoten ho nemocnému nejen věnovat, ale i naimplantovat. A tak se stalo, že v **prvních červencových dnech roku 1962** dr. Takaro přijel do Prahy a v Ústavu klinické a experimentální chirurgie v Praze-Krči za asistence Bohumila Pelešky a Bohumila Špačka přístroj implantoval – otevřeným hrudníkem, jiná možnost ještě tehdy nebyla. Nemocný snesl zákrok dobře a byl velmi slušně výkonný.“

Další vývoj případu byl svým způsobem symptomatický. Kdosi v Rakousku se dozvěděl, že hned vedle žije lékař s implantovaným stimulatorem a mohl by poskytnout kvalifikovanou informaci o svém stavu před implantací a po ní. Začali ho tedy zvát na své náklady na kongresy a konference. Naše úřady kupodivu souhlasily – zřejmě z určité pýchy nad tímto dílčím prvenstvím. Potom se o českém příjemci „z oboru“ dozvěděli i Němci a Francouzi... Pacient přestal jezdit do Prahy na

kontroly. Asi osmnáct měsíců po implantaci zemřel náhle ve spánku. Pitva příčinu nezjistila, pacemaker byl v pořádku. Dost možná zemřel na následky změny stimulačních potřeb srdce, které jsou v takových případech celkem běžné a které se nedaly zjistit, protože pacient se dlouhodobě vyhýbal kontrole. Přitom by stačilo jen přístroj (umístěný těsně pod kůží nad žaludkem) bez vyjmutí náležitě „přeštelovat“...

Balonové výzkumy zemské atmosféry a magnetismu probíhaly už od počátku 19. století.

Pár let před první světovou válkou pak chtěl docent vídeňské univerzity Victor Franz Hess zjistit, jak vysoko do atmosféry dosahuje záření radioaktivních prvků v zemské kůře. Financován Vídeňskou akademií věd, poprvé vzletl koncem srpna 1911, do června následujícího roku absolvoval dalších pět výstupů (při čtvrtém, v květnu 1912, ho vítr zanesl z Vídně daleko do Čech, k Sadové u Hradce Králové). Žel, nikdy nevystoupal výš než nějakých 1600 m, takže jeho měření byla neprůkazná. Rozhodl se tedy změnit náplň balonu ze svítiplynu na vodík. A poněvadž levný vodík ve velkém vyráběla v mocnářství jedna z fabrik Spolku pro chemickou a hutní výrobu v Ústí nad Labem, Hessův sedmý, rozhodující a poslední let startoval odtamtud. Balon *Böhmen* o obsahu 1680 m³ pilotovaný Wolfgangem Hofforym (třetím členem osádky byl meteorolog Ernst Wolf) vzletl **7. srpna 1912** dvanáct minut po šesté. Dosáhl výšky 5350 metrů. Aeronauti měli kyslíkové bomby, přesto se oba vědci nevyhnuli silné nevolnosti. Přistáli čtvrt hodiny po poledni asi 50 km východně od Berlína. Ještě téhož dne se i se sbaletým balonem vrátili nočním vlakem do Vídně.

Výsledek? Ionizace vzduchu (důsledek průchodu radioaktivního záření) s dosaženou výškou (vzdáleností od pozemských radionuklidů) nejen neklesala, ale dokonce rostla – ve výšce 4,5 km už dosáhla dvojnásobku přízemní hodnoty! Jediným logickým závěrem bylo, že s výškou silící ionizující záření je mimozemského původu – přichází z vesmíru.

Hessovy závěry zprvu v odborné veřejnosti narazily, ale časem se prosadily; výsledkem byla v roce 1936 Nobelova cena za objev kosmického záření (autorem tohoto termínu byl paradoxně jeden z nejvlivnějších Hessových odpůrců, laureát Nobelovy ceny Robert Millikan).

V říjnu 2006 Hessův let částečně rekonstruovala skupinka nadšenců v čele s astrofyzikem Jiřím Grygarem. Ti potvrdili, že Hess měřil správně.

František Houdek

Poznání a poznání

Třeštění letitého popularizátora 7

Zatím není pochyb o tom, že věda je nejuznávanější hra lidí na pravdu. V nejjednodušším z řady možných schémat je tato činnost sycena dvěma základními palivy – „zdola“ *zvědavostí jednotlivce* (na počátku bádání je otázka, cíl nemusí být známý, měřítkem úspěšnosti je pouze kvalita) a „shora“ *potřebou společnosti* (na počátku je úkol, cíl bývá známý, měřítkem je láce a kvantita, tedy dostupnost). Slovenský biolog Ladislav Kováč tuto souběžnost motivů charakterizoval širě jako „kulturu reflexe světa a kulturu manipulace s ním“.

Kardiostimulace patří do té druhé, „manipulační“ kultury. Lze ji nějak zařadit i v rámci medicíny? V roce 1989 u nás vyšel soubor půvabných esejí Lewise Thomase *Myšlenky pozdě v noci* v překladu Miroslava Holuba. Jedna z úvah se jmenuje *Lékařské technologie*. Autor v ní rozlišil tři úrovně „lékařské technologie“ (též „lékařské techniky“). První nazval *netechnologická*. Zařadil sem úkony, kterým se někdy říká *podpůrná terapie*. Míni se tím *prokazovat péči* a *podávat pomocnou ruku*. Nedoceňitelný význam to má při ošetřování pacientů smrtelně či dlouhodobě nemocných.

Druhou úroveň tvoří *poloviční technologie*. Do ní patří například transplantace. Dle Thomase jsou to „technologie ve svém základu vysoce rafinované a současně hluboce primitivní“. Navzdory své vysoké ceně budou potřeba tak dlouho, dokud medicína skutečně neporozumí mechanismům vzniku těch chorob, u nichž se tyto kvazitechnologie používají.

Vysoce efektivní – a levné – jsou technologie třetího typu. Proto také nepřitahují média a popularizátory vědy. Tady jde o *skutečně moderní medicínu*. Několik příkladů: imunizace proti bakteriálním a především virovým infekcím, chemoterapie a antibiotika, hormonální léčba endokrinních poruch, v budoucnu třeba genové terapie nebo léčba pomocí kmenových buněk – a jako naprostá utopie pak „shora“ dobře promyšlená a „zdola“ vnitřně přijatá prevence.

Kardiostimulace evidentně spadá do druhé úrovně a navzdory své strmě rostoucí vospělosti nádherně demonstruje nebetyčný rozdíl mezi složitostí techniky a života.

Leč vraťme se k obecnému a pojďme uvažovat dál. Lze si představit, že i lidská zvědavost je dvojí – „fyzická“ (otázky dávané prostřednictvím našich smyslů okolní hmotný svět, jako tomu bylo třeba v případě Galilea a volného pádu), nebo „intelektuální“ (otázky nám pokládá abstraktní uvažování, například Kant a jeho imperativy).

Taktéž společenská potřeba může být dle mého soudu v principu dvojí: *spontánní* (nenásilně plynoucí z okolností, tedy typu „náhodou se to zrovna hodí“), např. loďka či kladka, nebo *vynucená* (typu „nezbytně to potřebujeme“), třeba katalyzátory spalin do aut, které si vyžádal napřed vynalezený a poté ve své proliferaci stále otravnější automobil.

Byl to, myslím, Bedřich Engels, kdo prohlásil: „Technické potřeby společnosti ženou vývoj vědy víc než deset univerzit!“ Výsledek tohoto „Engelsova pohonu“ vystihl brněnský filozof Josef Šmajš větou: „Stále víc se začíná uplatňovat produktivně orientované poznání.“ Jinak řečeno, věda už dávno nehledá jen poznání pro reflexi, nýbrž z pudinku neznáma vyzobává rozinky s potenciálem zpeněžitelnosti. Takovéto výsledky vědy, vyžadované potřebou společnosti (třeba i uměle vyvolanou pouze za účelem zisku), jsou pak v rukou účelově slepého byznysu zhusta využívány problematicky: jednostranně, bezohledně; nejen místně, ale už i globálně škodlivě. S nadsázkou jen docela mírnou lze konstatovat, že v současnosti už většinu svého momentálního důvtipu dáváme do slu-

žeb mírnění důsledků svého důvtipu předchozího...

Studium kosmického záření nepřispěje k ničemu onačejšímu do garáže, budeme „jen“ lépe znát svůj svět. Částicová astrofyzika je v tomto smyslu prototypem ryziho vědeckého bádání.

František Houdek

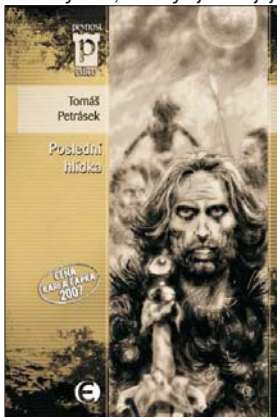
Tomáš Petrásek: Poslední hlídka

Román oceněný před pěti roky Cenou Karla Čapka vyšel v novém vydání, a i když jste si jej možná přečetli v Mlokově, nedej-

te si ujít příležitost přečíst si to nejlepší, co v posledních letech Cena KČ vyprodukovala, v méně úsporné sazbě a většími písmeny. Jediné, čeho budete litovat, že už po dvou stech stranách končí.

Příběh členů poslední hlídky střežící zimní spánek svého kmene je dramatický, plný tajemství a krutosti života, kterou překonává naděje v poznání.

Epocha – Edice Pevnost
sv. 77, 2012, 200 str., 139 Kč

Zombie kam se podíváš

Ne dosti na tom, že Mladá fronta vydala *Pýchu, předsudek a zombie*, turbo Jane Austenovou pro 21. století, dokonce už i v Argu vyšel dojemný horor o těžkém (ne)životě jednoho existenciální krizí sužovaného zombíka. Touží po prožitcích a vzpomínkách, ale paměť po (ne) smrti už není, co bývala, a tak si vypomůže tím, že sežere mozek zamilovaného mladíka, což ale vede k tomu, že se zamiluje do téhož děvčete jako jeho oběť. *Jistě si dovedete představit duševní muka nešťastného zombíka: budu se jí líbit, nejsem tadyhle už moc ohnily a nepáchne mi z úst (a jak ji vůbec políbím, když už nemám rty)...*

Ještě letos se můžeme těšit na film podle *Chutných těl* natočený, už se těším na obálku Pevnosti.

Profesor Adam Chodorow publikoval v právnickém časopise Iowa Law review pojednání *Death and Taxes... and Zombies** (Smrt, daně... a zombie). Autor pečlivě rozebírá a klasifikuje různé druhy zombií. Problematické postavení zombie v daňových zákonech osvětluje na příkladu daně

dědické: jak dědit (a hlavně z toho platit daně) v situaci, kdy rodič je zombie a ještě někde běhá po světě.

Podobně složité bude, jak na oživlé mrtvoly aplikovat daň z příjmu, i zombie mohou být výdělečně činné, a může takový ženatý nemrtvý využívat daňového zvýhodnění manželů, a pokud ne, co když se zombifikuje i jeho manželka.

Problém by jistě nastal i u klasických haitských zombií, které vůdů čaroděj využívá jako dělníky na plantážích. Jak je na tom s pojištěním či daní ze mzdy, tohle je ale jen hypotetický příklad, na Haiti už dávno daně nikdo neplatí.

To bylo jen několik nahodilých citací a inspirací z jinak pětadvacetistránkového textu, který je ke stažení například zde:

http://papers.ssrn.com/sol3/cf_dev/AbsByAuth.cfm?per_id=474399

ZR

* narážka na výrok Benjaminu Franklina, že *V tomto světě není nic jistého – kromě smrti a daní.*

PS: „autor“ děkuje Ondřeji Formánkovi za upozornění na článek profesora Chodorowa. (LN: David Rath, nemrtví a daně)

Zombie – kmenové buňky nebo woodoo?

Zombie zcela jistě není třeba představovat. Otázkou je, jestli za zrodem těchto „bytostí“, jejichž doménou je převážně horor, stojí jen strach ze smrti a ze „záhrobní“, nebo tu najdeme i nějaký reálný základ. Ptáte se, co je to za blbou otázku? Jak se někdo může ve 21. století zabývat woodoo? Omyl. Podívejme se na to „vědecky“.

Nejprve si shrňme známé věci:

1. Zombie (nemrtvý) = zemřelý člověk několik dní po smrti (lékařsky ověřené), „oživne“. Ovšem jeho projevy tělesné (trhané, špatně koordinované pohyby) i duševní (nepoznává známé, inteligence blízká nule) jasně dokazují, že s původním člověkem má společné jen „zemřelé“ tělo.

2. Kmenové buňky (mluvíme o lidských, ale mají je živočichové i rostliny) – naprosto unikátní typ buněk. Jejich zvláštnost spočívá v tom, že jsou schopné se přeměnit v jakýkoliv typ buněk lidského těla. A naše tělo má těch typů cca 230. Tahle jejich schopnost je přímo předurčuje do role fantastických „léčitelů“. Přestává vám pracovat kupříkladu srdce? Tak k němu dopravíme kmenové buňky, ony se změní na srdeční (svařovací) buňky a můžete zase běhat maratón. Kmenové buňky se navíc umí libovolně množit, netýká se jich omezený počet dělení daných velikostí telomer. Je zřejmé, že nejvíce kmenových buněk najdeme ve vyvíjejícím se zárodku (například morula je z nich přímo vytvořená).

Poprvé byly lidské kmenové buňky izolovány právě z embryí v roce 1998 a nejspíše jste registrovali „etický problém“, který tím vznikl: Je etické „zabíjet“ lidská embrya pro kmenové buňky, které poslouží jako „lék“ nemocným lidem?

Poté, co byli vědci zákony omezeni ve zkoumání embryonálních kmenových buněk, hledali náhradu. A našli. Známe jsou třeba kmenové buňky z pupečnickové krve. Ale zjistilo se, že kmenové buňky nás provází celý život. Sice v mnohem menším počtu – v dospělosti asi tak 1 kmenová buňka na 10 000 „obyčejných“ (= přeměňných), ale máme je prakticky všude.

No dobrá, ale ptáte se, jak souvisí kmenové buňky a zombie? Představme si, že by kmenové buňky „přežily“ smrt člověka a poté se nějakým mechanismem spustil proces jejich množení a přeměny. Kmenové buňky by vytvořily, či spíše odumřelé orgány, svaly a nervy „obalily“ novými.... Obnova svalů by pochopitelně nebyla dokonalá, přenos vzruchů nervy taktéž – to vysvětluje trhaný pohyb. Nově „obnovený“ mozek by toho taky moc nezvládl (nic z minulosti by si nepamatoval, nic neměl)...

Hezká fabulace, říkáte? Dobrá, co potom řeknete na výzkum publikovaný v časopisu Nature Communications – viz <http://www.osel.cz/index.php?clanek=6306>.

Podle vědců přežívají kmenové buňky až 17 (slovy sedmáct!) dní po smrti a jsou stále schopné dělení a přeměny! Takže zbývá jen ta druhá podmínka – uložit mrtvého do takového prostředí, které bude stimulovat dělení kmenových buněk...

Ve výzkumu není o zombie pochopitelně asi slovo, zato se páni vědci chystají použít jako nový zdroj kmenových buněk právě mrtvoly! Další etický problém? Jak by se vám líbilo, kdyby vaše dítě dostalo injekci kmenových buněk od pět dnů mrtvého fetáka?

Vladimír Němec

DOGMA

Odposlechnuto:

Dotaz v knihkupectví: „Máte ještě od Kulhánka Noční klub? Ano? Ale to vy ho budete ještě mít za původní cenu, že, to on ještě nebude zlevněný...?“

Filmy:

GHOST RIDER 2 – nelíbila se vám jednička? Fajn, mně jo. Ale dvojka se mi oproti jedničce nelíbila asi tak, jako vám ta jednička. Je to tuctová akčka, nudná a zbytečná...

IRON SKY – viděl jsem podruhé a pořád je to stejně zábavné – ale taky jsem narazil na prvního člověka, kterému se to nelíbilo, tak si to rozmyslete...

JOHN CARTER: MEZI DVĚMA SVĚTY – omše, ale trefně řečeno: Jak pejsek a kočička vařili dort. Autoři tam nechali něco retra, něco se pokusili zmodernizovat, přihodili humor – a z výsledku

sice nebolí břicho, ale fakt netoužíte po tom vidět to někdy v životě ještě jednou.

MUŽI V ČERNÉM 3 – jakž takž si udrželi styl, ale bohužel přidali patos a melancholii, až se vnučuje kacířská myšlenka, že je skoro dobře, že Tommy Lee Jones začíná na tu roli být starý. Jenže ono to asi pojede dál i bez něj, ach jo.

SNĚHURKA A LOVEC – kvalitu definuje výrok jednoho z diváků: „Polovinu filmu jsem prolíbal, a i tak to bylo neuvěřitelně blbý!“

ÚTĚK Z MS-1 – až skoro do konce je to příjemné, zábavné béčko s občas docela vtipnými dialogy. Dvě minuty před koncem se to změní v tupé, škaredé céčko...

VĚC: POČÁTEK – žádný zázrak, ale tvůrci se celkem snažili. Kdyby všechny pre-, se- a ostatní -quely měly minimálně takovou úroveň, jo, krásně by se žilo na světě. A navíc je to sympaticky hnusné a slízké.

ŽENA V ČERNÉM – nejde o nijak dramaticky originální duchařinu, ale má to velmi stylovou atmosféru, příjemné bafačky a nádherné (!!!) exteriéry. Jenom nevím, proč má Daniel Radcliffe poslední dobou tak podobné role – zase zachraňuje blízké a zase se rochní v bahně... **Filip Gotfrid**

Naše paní Františka

V prostředí fandomu stačí napsat křestní jméno, a každý dodá „Vrbenská“. Veliká osobnost renesančních vlastností, o které by se dalo napsat mnoho románů. Famózní spisovatelka, Lady Fantasy, záslužná Mločice, neméně zasloužilá knihovnice a ochránkyně fondů z Národní knihovny, nejzasloužilejší babička, jeden z obnovitelů Obce spisovatelů, učitelka národa, tvůrkyně morfogenetického pole, mystifikátorka a ochránkyně chudých psů, koček a potkanů.

A tak trochu čarodějka. To souvisí s morfogenetickým polem a mystifikací. To první značí, že se nenáhodně dějí věci obvykle náhodné (i proto, že k nim nazrál čas), to druhé, že se výmysl může změnit v něco uvěřitelného, tedy i možného, načež reálného. Jako spoluautorka trilogie Čas hradů v Čechách umístila na hrad Housku (kde je, jak všichni víme, vchod do pekla či do jiné dimenze) vyprávění Karla Hynka Máchy, které slovy devatenáctého století popisuje dopravní ruch Prahy na konci století dvacátého, kam se Mácha dostal podobně jako pan Brouček. Zatímco 19. století pochopilo nadsázku, v jednadvacátém století se vracíme tak trochu ke středověku: Smyšlenka byla převzata do záhadologických „fakt“ a byla již několikrát recyklována a převyprávěna jako skutečný příběh. (V přímém přenosu jsme mohli poznat, jak asi vznikají všechny ty citované ufologické záhady – vždyť to bylo v televizi!)

Nikoli román, ale cyklus románů by mohl vzniknout z přednášek, jimiž Františka obohacuje i ten nejzoufalejší con. Stačí ji pozvat a dorazí. Někdy trochu později, protože neumí odmítat, a

tak bývá poněkud přetížena. Jednou zvládla i tři cony za víkend! A na své přednášce má vždy narváno. Je to povzbuzující pohled na mládež, která dobrovolně přišla o víkend do nějaké školy, kde se tísni na židlích, na stolech i pod stoly, aby vyslechla, co jim paní doktorka filozofie řekne třeba o Boženě Němcové... (Škodaže se nenatočil ten televizní seriál, kde měla naše Františka

ka Božku hrát.) Jako učitelka národů působí i ve svých naučných seriálech o literatuře a spol. na stránkách Ikarie a Pevnosti.

Kočky, pejsci a potkani bydleli svého času u Vrbenských v bytě na vltavském nábřeží společně s ostatními příbuznými (jeden čas zde byla i chovná stanice potkanů). Ale Františka, snad i jako odkaz svého známějšího jmenovce z Assisi, věnuje svůj zájem i každému ubohému kamarádovi či kamarádce. Na každém conu trpělivě vyslechne nářky všech nešťastných fanů a pofouká jim bolístky. A nikdy nešíří klepy. I když by z těch svěřených osudů mohla psát romány. Inu – skutečná vrba. A tohle z ní činí opravdovou Naši paní.

Františka je opravdu mystifikátorka. V partě spisovatelů, kteří píší sérii o agen-

tovi Johnu Francisovi Kovářovi, se uvádí, že byla narozena o půlnoci za úplňku. Jenže v červenci 1952 připadl úplňek na sedmého. A Františka se narodila až pětadvacátého. No, alespoň byl sabat... Anebo byl jiný rok! Ale to by nemohla slavit tu kopu neuvěřitelných let.

Františko, všechno nejlepší!

Jan Kovanec

(Viz i heslo Františka Vrbenská na Wikipedii)

PARCON
BRATISLAVA 2012

Parcon zase v Bratislavě, a už za pár

A pokud si dost nepospíším, nebo v tiskárně někdo zaspal, tak už nejspíš i byl. Ale věřme, že si připomenutí, že letošní **PARCON** začíná již 21. září, přečtete ještě včas.

Účastníci z ciziny, tedy i Čech, mohou platit až na místě, ale pozor, v eurech. (Včera jsem v Bille obmyslně přeběhl do sousední fronty, když jsem viděl asi turistu, jak vytáhl padesátieurovku, hned mi bylo jasné, že to bude na dlouho.) Já si ale, doufám, moc vyměňovat nemusím, pokud tedy všichni slovenští předplatitelé dají do pořádku své závazky :-)

Zdeněk Rampas

Zlatá zebra

Letošní léto má nějak extrémně krátké dny, jinak si to vysvětlit nedovedu... Určitě, protože jiný důvod, proč nestihám ani sepsat maily ohledně výsledků Zlaté zebry, nepřipadá v úvahu. (A ty řeči o lenosti a neschopnosti si vyprošuju! :-)) Letošní, zrychlenou (zbytečně, jak se nakonec ukázalo) uzávěrku zvládl do svých plánů zpracovat autoři 10 povídek, porotce se mi povedlo přimět ke čtení, body za mne sečetl počítač, sborník se mi kupodivu podařilo vyrobit ve vyhovujícím termínu, i soška byla připravena, ale co to bylo všecko platné, když jsem „zazdil“ termín přihlášky pořadu do Chotěboře... Řešil jsem to tedy dodatečně – ale i tak jsme se domluvili na termínu, sláva! Ovšem po příjezdu na místo už jsem nejásal – Zlatá zebra nikde uvedena nebyla! V návalu organizační práce se totiž prý „povedlo“ uložit původní, nedoplněnou verzi programu. :-)

Až tedy uvidíte, jak mě někdo škrtí, bude to pravděpodobně někdo, koho jsem tímto obral o zasloužené okamžiky slávy...

Až si dotyční sepiší pořadník, bude v něm figurovat:

1. „Na nic nesahej!“ Veronika Salášková
2. „Jezero“ Josef Pecinovský
3. „Me léme Kosmos“ Tomáš Heveroch

Pošlete jim, prosím, alespoň virtuální potlesk – třeba je to (spolu s mými gratulacemi) alespoň trochu ukonejší a budou ke mně milosrdní... :-)

Kompletní výsledky (včetně předešlých 14 ročníků) naleznete na zz.arbez.cz.

Ještě jednou gratuluji oceněným, všem zúčastněným děkuji a doufám, že příští ročník bude mít opět důstojnější vyvrcholení (tedy jestli ten letošní přežije... :-))

za sfk Zebra, „Doktor“.

Vyhlášení 18. ročníku Literární ceny Knížního klubu

Cena se vyhlašuje od roku 1995. Autor vítězné práce je oceňován premií 100 000 korun (původně to byla polovina). Knižní klub garantuje vydání vítězné knihy. Kniha vychází začátkem září téhož roku, kdy byla cena udělena.

Do soutěže lze přihlásit dílo:

- ✓ splňující formu novely nebo románu
- ✓ dosud nepublikované, napsané česky a nevázané smluvně v jiném nakladatelství
- ✓ rukopisy je možné zasílat do 31. 12. 2012 na adresu: Euromedia Group, Literární cena KK, Nádraží 32, 150 00, Praha 5
- ✓ nebo prostřednictvím formuláře na stránkách www.lckk.cz

Práce jsou hodnoceny odbornou porotou složenou z autorů, literárních kritiků, publicistů a knihkupců. Všechny zaslané rukopisy posuzuje porota anonymně, tzn. jsou označeny čísly a totožnost autorů je odhalena až po stanovení vítěze. Oceněná práce má být skutečně hodnotným dílem, na něž se neklade požadavek komerční úspěšnosti. Výsledky 18. ročníku Literární ceny budou vyhlášeny začátkem září 2013.

KK

NON FICTION

Paul Cartledge

Sparta (HEROICKÁ HISTORIE)

Kniha profesora historie na univerzitě v Cambridgi poutavou formou takřka beletristicky vypráví o dramatické, především vojenské historii Sparty, ale pojednává také o politickém uspořádání tohoto státu a zvlátnostech života spartské společnosti. Tím, že Sparta měla velký podíl na odražení perské invaze, zasloužila se vlastně o vznik evropské civilizace, jak ji známe.

Sparta byla v peloponéské pospolitosti vždy něčím výjimečná, a i ostatním Řekům záhadná. Všichni oceňovali její vojenskou zdatnost, ale nemohli například pochopit to, že si Sparťanky mohly určovat svůj osud (například směly dědit rodinný majetek) takřka stejnou měrou jako jejich mužské protějšky (i když z dnešního pohledu by se možná dalo říci stejně malou měrou).

Gorgona, dcera a manželka spartského krále, vysvětlila velkou moc, kterou měly spartské ženy nad muži, jednoduše: *Protože my jsme jediné, které rodí (opravdové) muže.*

Tohle vysvětlení ale pro Aristotela a ostatní tehdejší politology nebylo :-)

Academia, edice *Historie*, přeložila Jarmila Stuchlíková, 280 str., 335 Kč

